

The image shows the exterior of a modern building at night. The building's facade is made of dark panels, and the signage is illuminated. The logo of Arbetsförmedlingen, a green stylized 'a' with horizontal lines, is on the left. To its right, the text 'ARBETSFÖRMEDLINGEN' is written in large, white, sans-serif capital letters. Below it, 'SWEDISH PUBLIC EMPLOYMENT SERVICE' is written in smaller, white, sans-serif capital letters. The building has a prominent overhang with several recessed lights. In the foreground, there are trees and a street with light trails from passing vehicles. The sky is a deep blue.

ARBETSFÖRMEDLINGEN
SWEDISH PUBLIC EMPLOYMENT SERVICE

Regionala utsikter hösten 2023

Utvecklingen på arbetsmarknaden 2023–2025

 ARBETSFÖRMEDLINGEN
SWEDISH PUBLIC EMPLOYMENT SERVICE

Arbetsförmedlingen

Författare: Analysavdelningen

Datum: 2023-12-13

Diarienummer: Af-2023/0117 0176

Arbetsförmedlingen analys 2023:15

I rapporten har inkommande statistik till och med den 6 december 2023 beaktats.

Innehåll

Sammanfattning	4
1 Ekonomi och arbetsmarknadsutveckling	5
1.1 Lågkonjunkturen slår hårdast mot södra Sverige.....	5
1.2 Dämpade efterfrågeförväntningar i hela landet	6
1.3 Utbredd men avtagande brist på kompetens.....	7
1.4 Mindre expansiva anställningsplaner.....	9
2 Inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen	10
2.1 Arbetslösheten ökar i södra Sverige.....	10
2.2 Ökad ungdomsarbetslöshet i 8 av 21 län	11
2.3 Stora geografiska skillnader i hur arbetslösheten utvecklats	14
2.3.1 Ökade skillnader mellan storstadslänen.....	14
2.3.2 Fortsatt stark arbetsmarknad i norra Sverige.....	15
2.3.3 Stark inledning på året i Mellansverige	16
2.3.4 Dämpad arbetsmarknad i östra Sverige.....	17
2.3.5 Stigande ungdomsarbetslöshet i södra Sverige	18
2.4 Lokala arbetsmarknadsregioner	22
3 Utsikterna på den regionala arbetsmarknaden	24
3.1 Antalet inskrivna arbetslösa ökar under 2024	24
3.2 Sysselsättningsgraden sjunker.....	27
4 Demografi och branschsammanställning.....	29
4.1 Befolkningen ökar mest kring storstäderna	29
4.2 Länens branschsammanställning.....	30
5 Utmaningar på arbetsmarknaden	32
5.1 Långtidsarbetslösheten ökar i stora delar av landet.....	32
5.2 Fortsatta rekryteringsproblem, särskilt i norra Sverige	33
6 Bilagor.....	35
6.1 Bilaga 1. Tabeller.....	35
6.2 Bilaga 2. Arbetsförmedlingens prognoser	39
6.3 Bilaga 3. Om Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik.....	41
6.4 Bilaga 4. Förteckningar över fördjupningar	43

Sammanfattning

Lågkonjunkturen fördjupas

Svensk ekonomi är i en lågkonjunktur som väntas pågå under hela prognosperioden 2023–2025. Hög inflation har lett till höjda räntor, vilket pressar både hushåll och företag i hela landet. Storstadsområdena väntas påverkas särskilt av den ekonomiska nedgången då de är mer räntekänsliga, eftersom hushållen generellt sett är högre belånade, samtidigt som den konsumtionsberoende privata tjänstesektorn är stor.

Arbetslösheten fortsätter öka under prognosperioden

Efter en längre tid med en förvånansvärt motståndskraftig arbetsmarknad började arbetslösheten stiga under det andra halvåret i år. Ungdomar (18-24 år) är en av de grupper på arbetsmarknaden som drabbas tidigast vid konjunkturförändringar, och under det andra halvåret har arbetslösheten i gruppen ökat, särskilt i södra Sverige. Den svagare ekonomin, höga varseltal samt en lägre efterfrågan på arbetskraft gör att arbetslösheten bedöms fortsätta öka under 2024 för att sedan minska något under 2025 när ekonomin stärks. Även långtidsarbetslösheten förväntas öka, vilket är särskilt utmanande i län där många redan idag har varit utan arbete under lång tid.

De regionala skillnaderna växer

Ökningen av antalet inskrivna arbetslösa under hösten har varit tydligast i södra och mellersta Sverige, medan nivån varit relativt stabil i norr. Mönstret väntas fortsätta under prognosperioden. De största ökningarna av antalet inskrivna arbetslösa väntas i storstadsområden och i södra Sverige, medan antalet inskrivna arbetslösa bedöms vara på samma nivå eller något lägre under 2025 än under 2023 i flera län i norra Sverige. Västerbotten och Norrbotten har redan idag lägst arbetslöshetsnivå i landet, och skillnaderna inom landet väntas därför växa under prognosperioden. På motsvarande vis bedöms sysselsättningsgraden öka mest i norr, medan länen i söder väntas ha en något lägre sysselsättningsgrad under 2025 än under 2023.

Fortsatta utmaningar med kompetensförsörjningen

Under de senaste åren har den upplevda bristen på arbetskraft med efterfrågade kompetenser varit hög i såväl privat som offentlig sektor enligt Arbetsförmedlingens undersökningar. Särskilt utmanande är situationen i Västerbotten och Norrbotten, till följd av stora investeringar i regionen. I många fall efterfrågas samma typ av kompetenser i flertalet län, vilket gör ökade flyttströmmar inom landet till en komplex fråga. För att motverka kompetensbristen krävs bland annat att fler utbildar sig till de yrken som har hög efterfrågan, en ökad flexibilitet bland arbetsgivare, men också samverkan mellan olika politikområden tillsammans med flera olika aktörer.

1 Ekonomi och arbetsmarknadsutveckling

Svensk ekonomi är i en lågkonjunktur, som väntas pågå under hela prognosperioden 2023–2025. Hög inflation har lett till höjda räntor, vilket pressar både hushåll och företag i hela landet. Storstadsområdena är särskilt räntekänsliga, eftersom hushållen generellt sett är högre belånade i kombination med en stor privat tjänstesektor. Därför väntas storstadslänen bli särskilt påverkade av den ekonomiska nedgången.

1.1 Lågkonjunkturer slår hårdast mot södra Sverige

Den höga inflationen, både i Sverige och omvärlden, har präglat den svenska ekonomin under det senaste året. Riksbanken har mött de höga inflationstalen med en stram penningpolitik och flera räntehöjningar. Inflationstakten har dämpats i Sverige, men är fortsatt över Riksbankens tvåprocentsmål, och de höjda räntenivåerna pressar både hushåll och företag. Om inflationstakten fortsätter att dämpas även framöver bedöms Riksbankens strama penningpolitik med flera höjningar av styrräntan de senaste åren snart vara till ända för att vara mer stabil under prognosperioden 2023–2025. De höga inflationsnivåerna gör också att regeringens möjligheter till stora och breda stöd har varit begränsade, eftersom sådana stöd skulle riskera att driva på inflationen. Lägre inflationssiffror ger därmed också ökat utrymme för finanspolitiken.¹

Det höjda ränteläget och den höga inflationstakten har pressat hushåll i hela landet med lägre köpkraft som följd. Inflationen slår brett, men räntenivåernas effekter skiljer sig åt mellan olika regioner. I storstadslän och närliggande län, såsom Halland och Uppsala, är bostadspriserna högre än i övriga delar av landet. Därmed är även bostadslänen i regel högre i dessa regioner vilket gör hushållen särskilt känsliga för räntehöjningar vilket påverkar konsumtionsutrymmet negativt. Hushållens tunnare plånböcker och minskade konsumtionsutrymme har en direkt påverkan på den privata tjänstesektorn för branscher som hotell- och restaurang, sällanköpshandel och liknande. Den privata tjänstesektorn är särskilt utbredd i storstadslänen och flera närliggande län.

Den bransch som påverkats tydligast av den ekonomiska utvecklingen är byggsektorn. Sjunkande bostadspriser, högre räntor och högre byggkostnader har lett till att antalet påbörjade nybyggnationer har sjunkit kraftigt i hela landet. Det finns dock regionala skillnader. I södra Sverige har minskningen av antalet påbörjade bostäder såväl som antalet kvadratmeter det beviljats nya bygglov för generellt sett varit större än i norra Sverige.² Det minskande byggandet tyder på att sysselsättningen i branschen kan komma att påverkas negativt i hela landet, men att effekten kan väntas bli något mildare i norra Sverige.

¹ Läs mer om den ekonomiska utvecklingen i *Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2023*, Arbetsförmedlingen analys 2023:14.

² Källa: SCB (byggande och bebyggelse) samt egna beräkningar.

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator visar att stämningläget i industrin är något lägre än normalt, men betydligt mer positivt än för byggbranschen eller privat tjänstesektor. Även Konjunkturinstitutets barometerindikator visar på ett mindre negativt stämningläge i industrin än i flera andra branscher. Under senare år har det skett stora investeringar i den gröna industrin, inte minst i norra Sverige. Dessa långsiktiga investeringar är inte i lika hög grad knutna till den konjunkturrella utvecklingen och det höjda ränteläget som exempelvis sällanköpshandel eller byggbranschen. För särskilt elintensiv industri påverkar regionala skillnader i elpriset förutsättningarna olika i landet. Elpriset i södra Sverige är generellt högre än i de norra delarna, även om skillnaderna nu är mindre än när de var som störst.

I län där industrin står för en hög andel av sysselsättningen kan stämningläget i branschen få en dämpande effekt på konjunkturedgången. I storstadsområden, i synnerhet i Stockholms- och Malmöområdet, är industrin relativt liten jämfört med övriga delar av landet, och där blir denna dämpande effekt svagare. På samma sätt kan en stor offentlig sektor ha en dämpande effekt vid konjunktursvängningar, eftersom behoven inom den offentliga sektorn drivs av andra faktorer än konjunkturen. Den offentliga sektorn står också för en mindre andel av sysselsättningen i storstadslänen jämfört med övriga delar av landet.

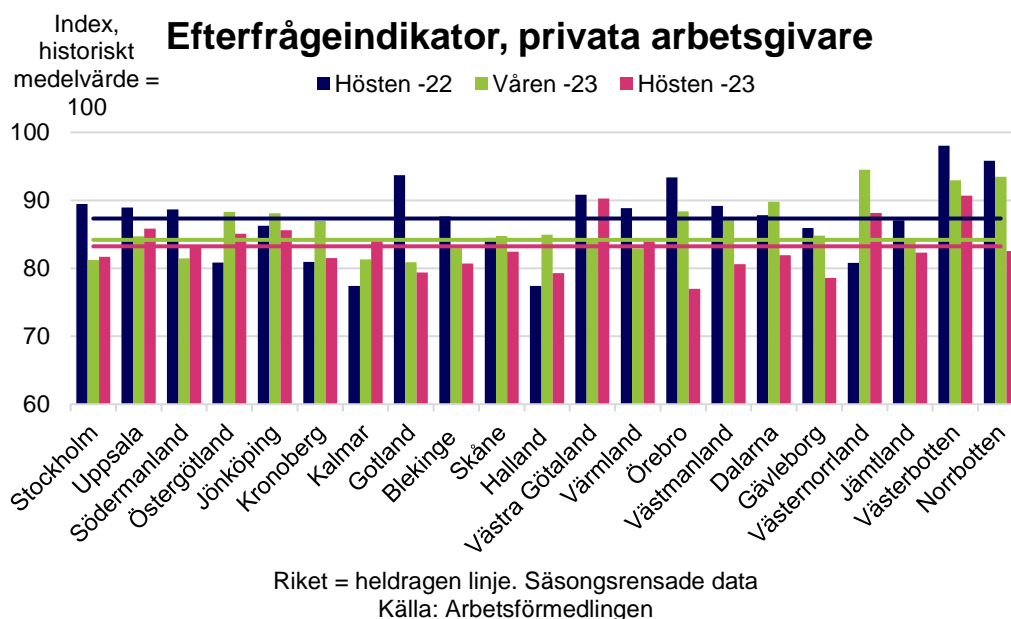
Sammanfattningsvis är stämningläget i ekonomin negativt och lågkonjunktur väntas råda under hela prognosperioden 2023–2025. Den ekonomiska nedgången påverkar hela landet med en försvagad arbetsmarknad som följd. Storstadsregionerna står dock inför de största utmaningarna på grund av en kombination av högre räntekänslighet och en mer exponerad branschammansättning.

1.2 Dämpade efterfrågeförväntningar i hela landet

Näringslivets efterfrågeförväntningar under det kommande halvåret är dämpade enligt Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator³ och har legat under det historiska genomsnittet sedan hösten 2022. I höstens undersökning minskade indikatorn på riksnivå och även i de flesta länen. I samtliga län är dessutom nivån under det historiska genomsnittet. Västerbotten och Västra Götaland är de län som hade högst efterfrågeförväntningar i relation till länens historiska efterfrågenivåer, där efterfrågeindikatorn var runt 90. I Örebro, Gotland, Halland och Gävleborg var motsvarande nivå strax under 80. I övriga län var efterfrågeindikatorn mellan 80 och 90, vilket visar på en svagare förväntan om framtida efterfrågan. Det mindre urvalet på regional nivå innebär dock en större osäkerhet, så tolkningar bör göras med viss försiktighet.⁴

³ Efterfrågeindikatorns index är normaliserat kring värdet 100. En nivå över 100 indikerar en högre förväntning på framtida efterfrågenivåer i länet än normalt, och vice versa.

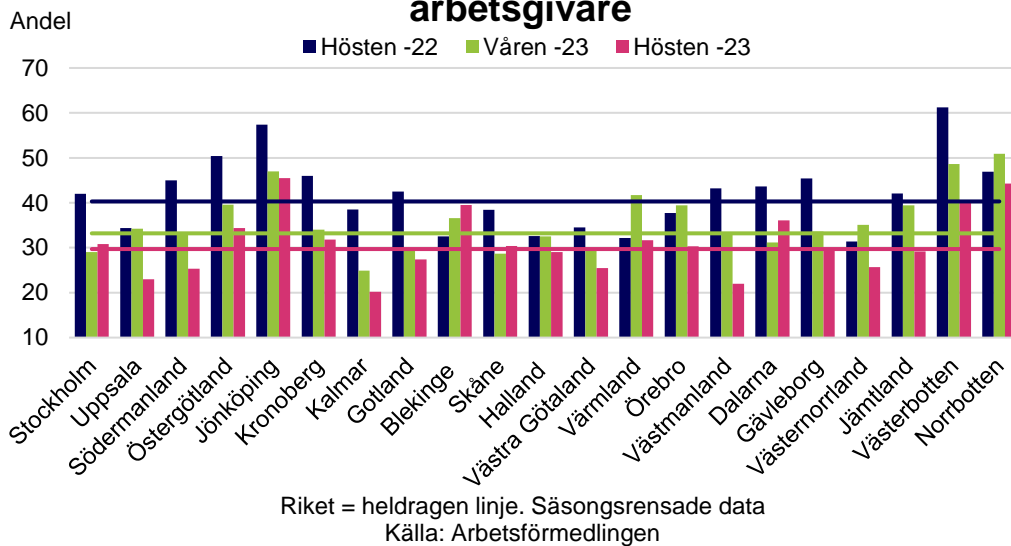
⁴ Läs mer om efterfrågeindikatorn för olika näringsgrenar i Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2023, Arbetsförmedlingen analys 2023:14.

1.3 Utbredd men avtagande brist på kompetens

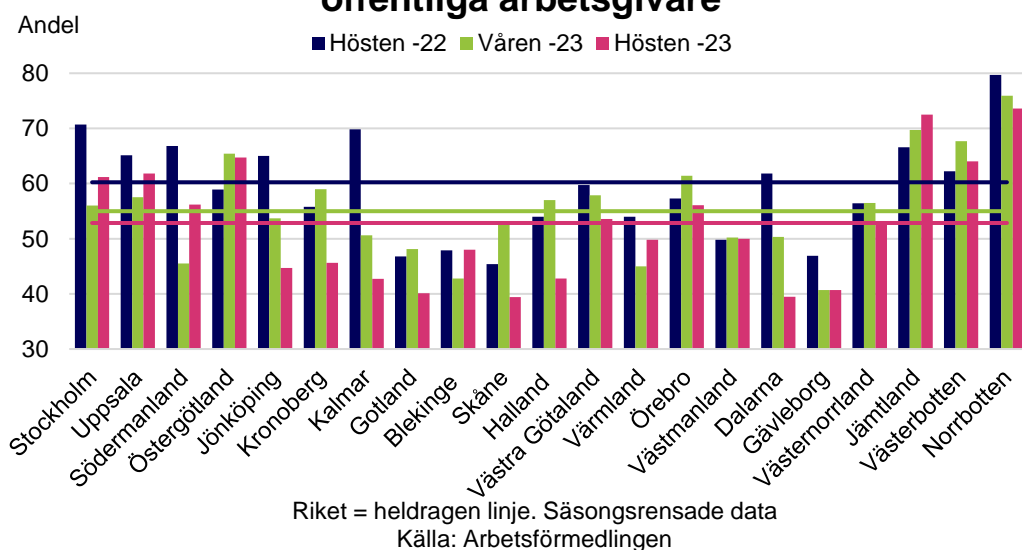
Andelen av de privata arbetsgivarna som angav att de upplevt brist på arbetskraft med efterfrågad kompetens vid rekrytering under det senaste halvåret har legat på höga nivåer de senaste åren. Nivåerna var som högst under 2022 och har sedan dess minskat något, vilket sannolikt beror på den försvagade konjunkturen och den lägre efterfrågan på arbetskraft. Däremot ligger andelen fortfarande strax över det historiska genomsnittet och kompetensförsörjningen är fortsatt ett hinder för många arbetsgivare. I höstens undersökning var det omkring tre av tio av de privata arbetsgivarna som angav att de upplevt brist vid rekrytering och nivån har minskat i de flesta länen. Högst var andelen i Norrbotten och Jönköping, där den var runt 45 procent. Andelen var även hög i Västerbotten och Blekinge. Lägst var den i Kalmar och Västmanland, där omkring var femte arbetsgivare angav att de upplevt brist vid rekrytering. Jämförelse mellan länen bör dock göras med viss försiktighet eftersom osäkerheten är större på regional- än riksnivå.

Andel som anger brist på arbetskraft, privata arbetsgivare

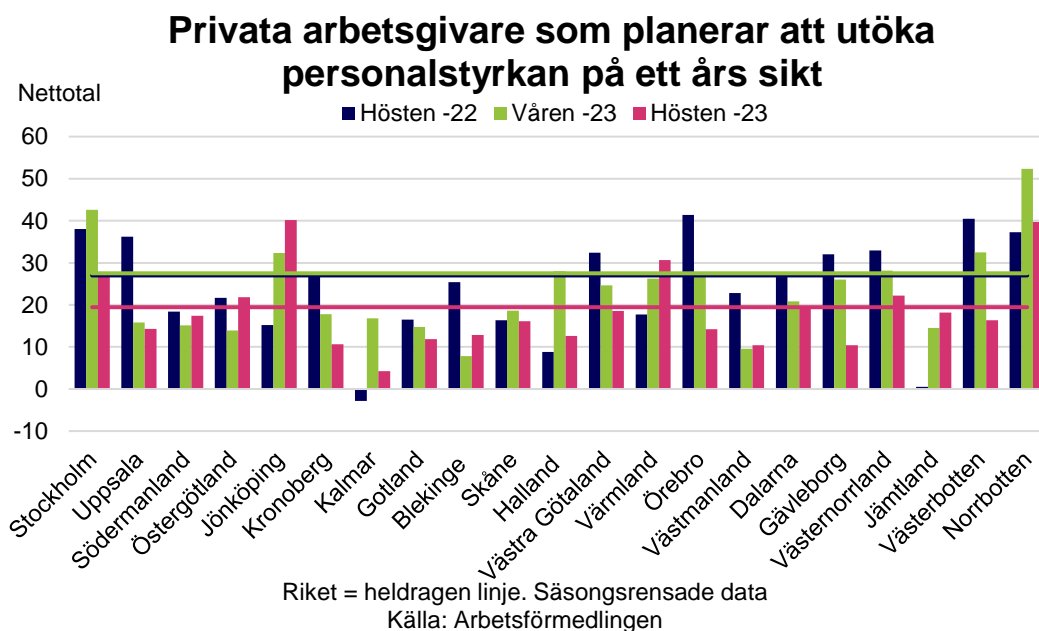
Även i offentlig sektor var andelen av arbetsgivarna som upplevt brist på efterfrågad arbetskraft vid rekrytering under det senaste halvåret något lägre i höstens undersökning jämfört med i våras, men nivån ligger fortfarande över det historiska genomsnittet och tydligt högre än för privata arbetsgivare. Detta indikerar att rekryteringsproblemen inom offentlig sektor fortfarande är utbredda. I riket var det drygt hälften av de offentliga arbetsgivarna som angav att de upplevt brist vid rekrytering under det senaste halvåret. Högst var andelen i Norrbotten och Jämtland, där var den drygt sju av tio. Lägst var andelen i Skåne och Dalarna, där knappt fyra av tio upplevt brist vid rekrytering.

Andel som anger brist på arbetskraft, offentliga arbetsgivare

1.4 Mindre expansiva anställningsplaner

Anställningsplanerna bland privata arbetsgivare under det kommande året har legat under det historiska genomsnittet i de senaste undersökningarna och nettotalet⁵ har fortsatt att sjunka. I de flesta länen är anställningsplanerna i höstens undersökning lägre än de var i vårens undersökning. Anställningsplanerna är högst i Norrbotten och Jönköping. Även Värmland och Stockholm hade nivåer klart över rikssnittet. Lägst var anställningsplanerna i Kalmar, följt av Kronoberg, Västmanland och Gävleborg. Jämförelser mellan länen bör dock göras med försiktighet på grund av det mindre urvalet på regional nivå.⁶

⁵ Nettotalet beräknas som skillnaden mellan andelen arbetsställen som räknar med ett ökat antal anställda och andelen som räknar med ett minskat antal anställda.

⁶ Läs mer om anställningsplaner för olika näringsgrenar i Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2023, Arbetsförmedlingen analys 2023:14.

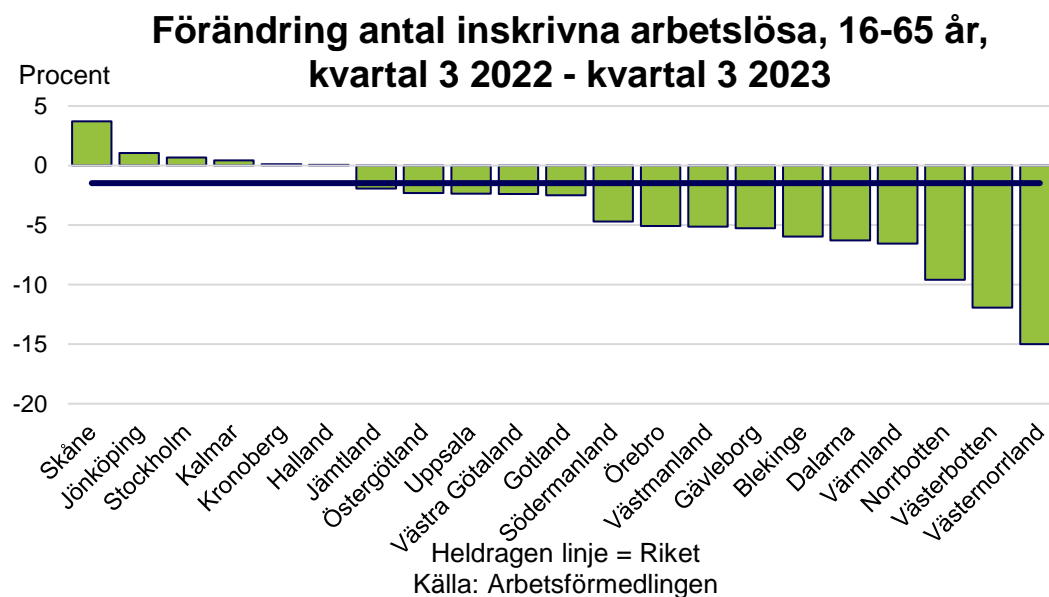
2 Inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen

Den försvagade konjunkturen har börjat lämna avtryck på arbetsmarknaden, i synnerhet i storstadsområdena och i södra Sverige. Särskilt bland ungdomar, som ofta påverkas tidigt av konjunkturella förändringar, har antalet inskrivna arbetslösa börjat stiga i landet södra delar. I norra Sverige, där arbetslösheten redan på förhand är lägst, har antalet inskrivna arbetslösa fortsatt att minska under det senaste året. Skillnaderna inom landet har därför blivit större.

2.1 Arbetslösheten ökar i södra Sverige

Efter en överraskande stark vår har arbetsmarknaden försvagats under det andra halvåret i år. Totalt sett var antalet inskrivna arbetslösa⁷ något färre i riket under det tredje kvartalet 2023 än under samma period 2022, men skillnaderna inom landet är stora. Medan antalet inskrivna arbetslösa fortsatte att minska tydligt under våren i norra Sverige var minskningen mer blygsam i stora delar av övriga Sverige, och i vissa län uteblev minskningen helt. Under hösten har antalet inskrivna arbetslösa börjat öka i flera län i södra och mellersta Sverige, medan nivån varit relativt stabil i norr.

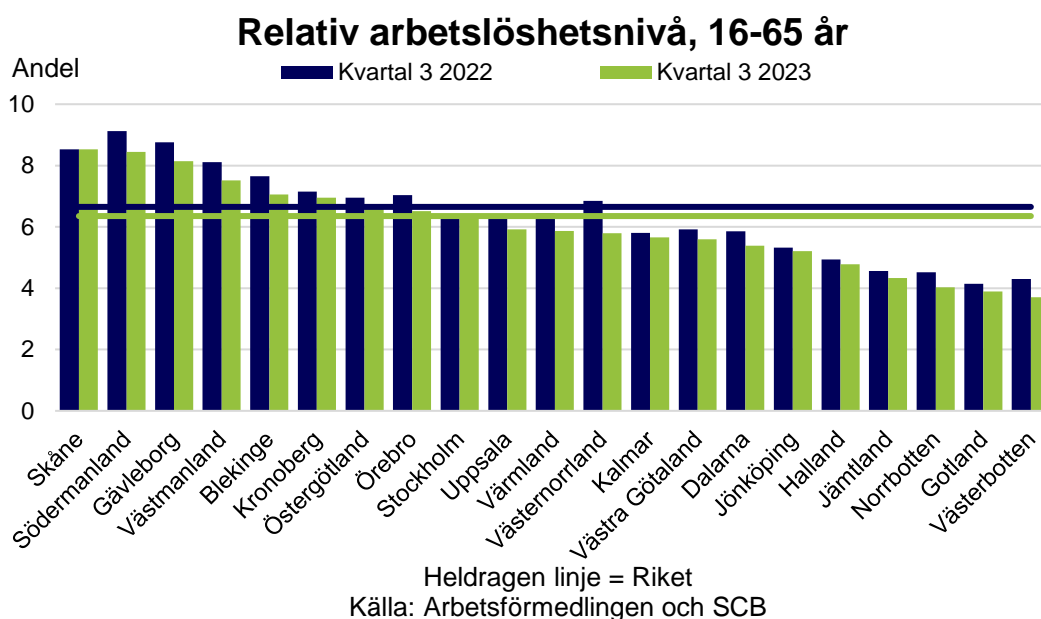
I hela riket var omkring en procent färre inskrivna som arbetslösa under det tredje kvartalet 2023 jämfört med samma period 2022. I Skåne, Jönköping och Stockholms län har antalet inskrivna arbetslösa i stället ökat något under perioden, och i Kalmar, Kronoberg och Halland var antalet inskrivna arbetslösa i stort sett på samma nivå under det tredje kvartalet 2023 som ett år tidigare. Under samma period har antalet inskrivna arbetslösa i Norrbotten, Västerbotten och Västernorrlands län minskat med mellan tio och femton procent.

⁷ Avser åldrarna 16–65 år från och med 2023 och 16–64 år dessförinnan om inget annat anges.

Utvecklingen på arbetsmarknaden under det senaste året har gjort att de regionala skillnaderna inom landet har ökat. Skåne är inte bara det län där antalet inskrivna arbetslösa har ökat mest under det senaste året, utan även det län där den relativa arbetslöshetsnivån⁸ är som högst. Norrbotten och Västerbotten, två av de län där antalet inskrivna arbetslösa minskat mest under det senaste året, är tillsammans med Gotland de län där den relativa arbetslöshetsnivån är lägst. Den fortsatta försvagningen av arbetsmarknaden väntas drabba de södra delarna av landet hårdare än de nordligaste länen. De regionala skillnaderna i arbetslöshet väntas därmed öka under prognosperioden 2023–2025.

Västernorrland är det län där den relativa arbetslösheten har minskat mest mellan det tredje kvartalet 2022 och samma period 2023. Det senaste året har arbetslöshetsnivån i länet minskat med 1,1 procentenheter, till 5,8 procent. Även i ett längre perspektiv är utvecklingen i Västernorrland anmärkningsvärd. Under de senaste tio åren har arbetslöshetsnivån sjunkit kraftigt i de fyra nordligaste länen. Sedan det tredje kvartalet 2019 har den relativa arbetslöshetsnivån i Västernorrland minskat med 2,3 procentenheter, medan arbetslöshetsnivån i riket har sjunkit med 0,6 procentenheter under samma period.

2.2 Ökad ungdomsarbetslöshet i 8 av 21 län

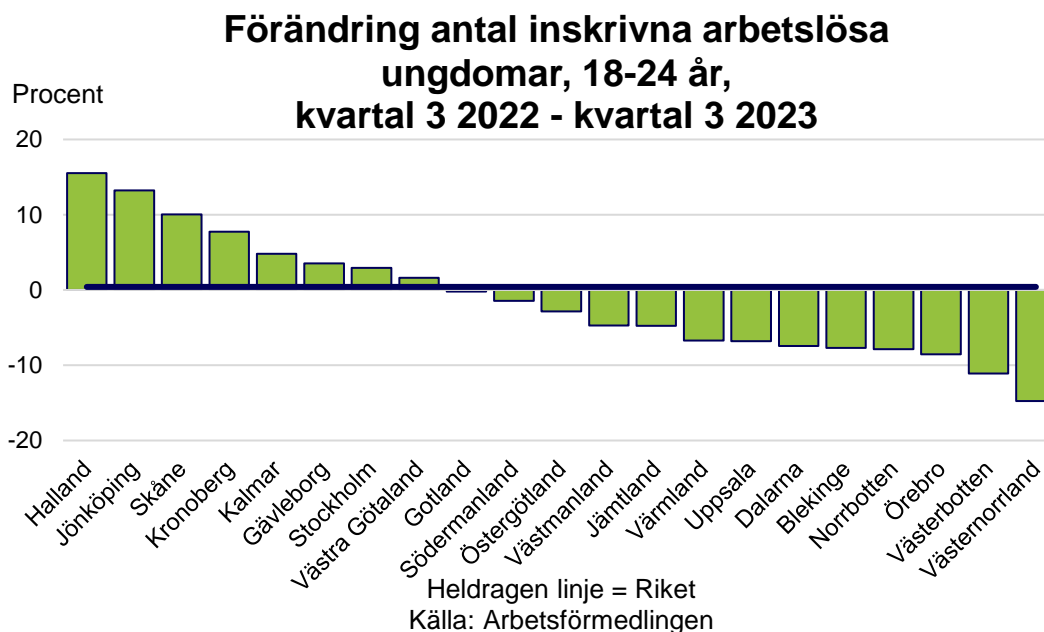
Ungdomar är ofta en av de grupper på arbetsmarknaden som drabbas tidigt vid konjunkturella förändringar. Unga har generellt sett inte en lika fast förankring på arbetsmarknaden vilket bland annat beror på en högre grad av visstidsanställningar än andra grupper, och därför går ofta ungdomsarbetslösheten upp tidigt vid en konjunkturförsvagning. Samtidigt är flexibiliteten och mobiliteten högre bland

⁸ Antalet inskrivna arbetslösa som andel av den registerbaserade arbetskraften, 16-65 år. Läs mer om Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik och om omläggningen från 16-64 år till 16-65 år i *Bilaga 3*.

ungdomar, vilket gör att arbetslösheten bland unga ofta minskar i ett relativt tidigt stadié när konjunkturen stärks.

De trender som går att utläsa för det totala antalet inskrivna arbetslösa syns ännu tydligare i utvecklingen av antalet inskrivna arbetslösa ungdomar (18–24 år). I 8 av 21 län har antalet inskrivna arbetslösa ungdomar ökat mellan det tredje kvartalet 2022 och samma period 2023. Det är fler län som upplevt en stigande ungdomsarbetslöshet än län där det totala antalet inskrivna arbetslösa har börjat öka, och de ökningarna som går att observera är också procentuellt sett tydligt högre bland ungdomar än bland antalet inskrivna arbetslösa totalt sett.

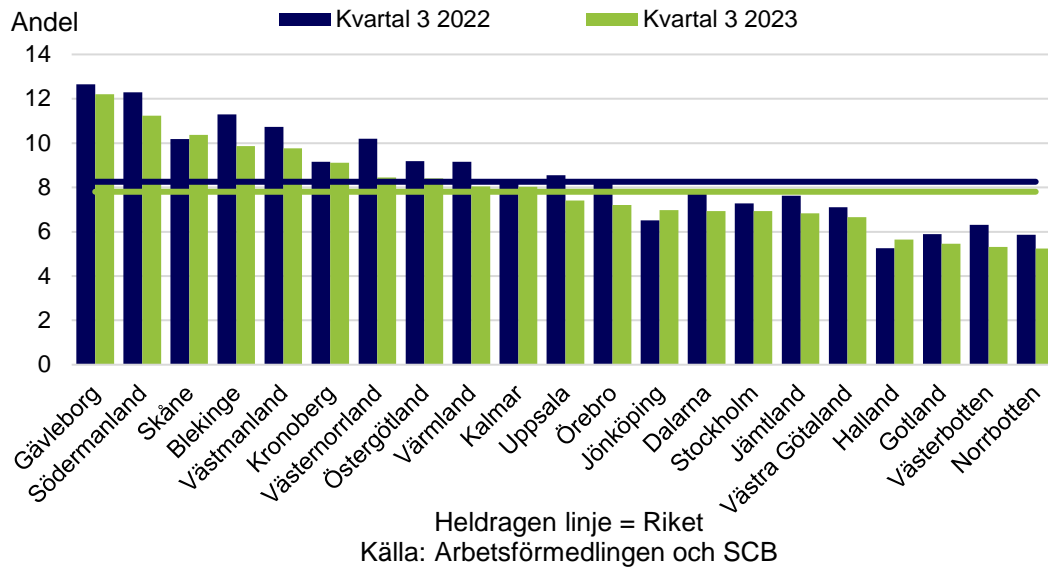
Det är tydligt att det ökande antalet inskrivna arbetslösa ungdomar är koncentrerat till södra Sverige. Halland, Jönköping, Skåne, Kronoberg och Kalmar är de län där antalet inskrivna arbetslösa ungdomar har ökat mest. Även i Gävleborg, Västra Götaland och Stockholms län har antalet arbetslösa ungdomar stigit. I landets norra delar och i delar av Mellansverige har antalet inskrivna arbetslösa ungdomar fortsatt att minska med relativt stora tal mellan det tredje kvartalet 2022 och det tredje kvartalet 2023. Det är i linje med utvecklingen av arbetslösheten i stort. Förutom konjunkturen har antalet inskrivna arbetslösa ungdomar också ett starkt samband med hur antalet ungdomar i befolkningen utvecklas. I län med en minskande befolkning i åldrarna 18–24 år sker en viss naturlig minskning av antalet inskrivna arbetslösa ungdomar och vice versa. Det kan vara en bidragande orsak till en viss del av ökningen av antalet inskrivna arbetslösa ungdomar i län som Skåne och Halland.

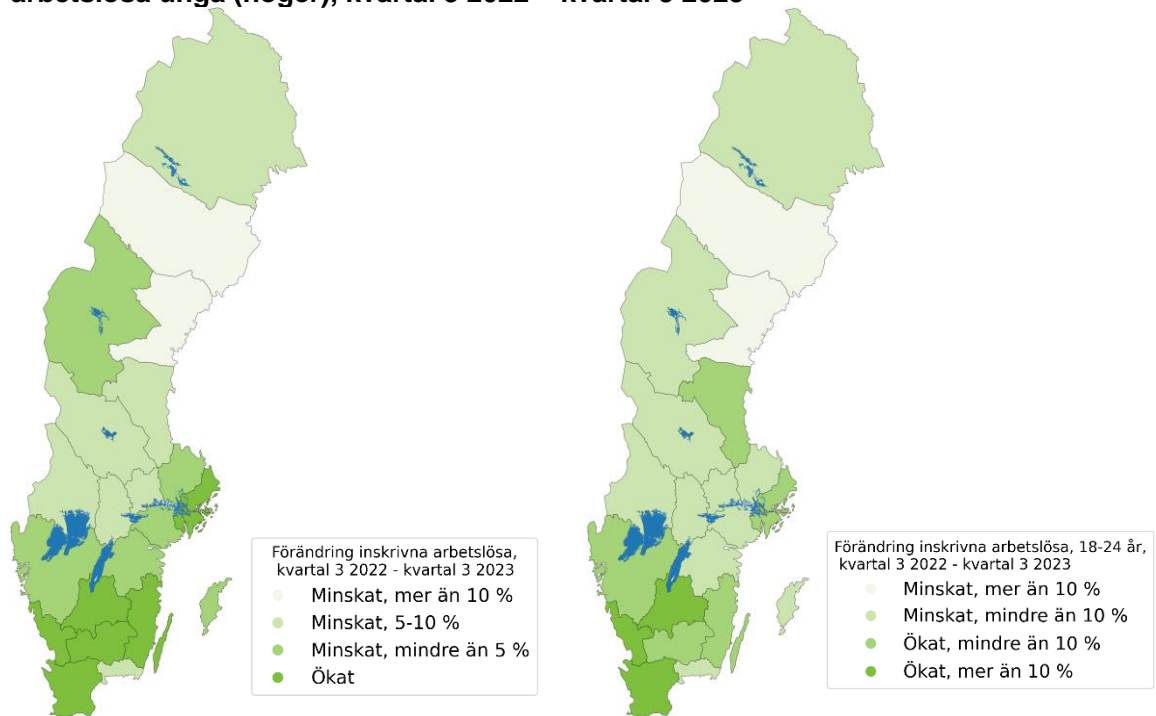
De geografiska skillnaderna i relativ arbetslöshetsnivå bland ungdomar speglar situationen på arbetsmarknaden i stort. Gävleborg, Södermanland och Skåne är de län där ungdomsarbetslösheten är högst, och det är också de län där den totala arbetslöshetsnivån är som högst. I den motsatta änden av skalan återfinns

Norrbotten, Västerbotten och Gotland. I dessa län är både arbetslöshetsnivån bland ungdomar och den totala arbetslöshetsnivån lägst i landet.

Arbetslöshetsnivå, ungdomar 18-24 år

Förändring antal inskrivna arbetslösa (vänster) och förändring antal inskrivna arbetslösa unga (höger), kvartal 3 2022 – kvartal 3 2023

Källa: Arbetsförmedlingen

2.3 Stora geografiska skillnader i hur arbetslösheten utvecklats

I de kommande avsnitten kommer utvecklingen av arbetslösheten i länen att presenteras mer ingående. Länen är grupperade dels efter geografi, dels efter den aktuella utvecklingen av arbetslösheten. Den första delen beskriver förändringarna av antalet inskrivna arbetslösa i Stockholm, Västra Götaland och Skåne, där Västra Götaland är det enda storstadslän där antalet inskrivna arbetslösa minskat under det senaste året. Därefter följer landets fyra nordligaste län, där arbetslösheten inte längre minskar i samma takt i Jämtland, medan Västernorrland, Västerbotten och Norrbottens län har uppvisat en fortsatt stark utveckling trots redan låga arbetslöshetsnivåer. I avsnittet om de ostliga länen, Uppsala, Södermanland, Östergötland och Gotlands län syns en mer beskedlig minskning av arbetslösheten under det senaste året. I det därpå följande avsnittet om Mellansverige framgår att Värmland, Örebro, Västmanland, Dalarna och Gävleborg har haft en klart mer positiv utveckling av antalet inskrivna arbetslösa än riksgenomsnittet under de senaste tolv månaderna. Det avslutande avsnittet beskriver utvecklingen i landets södra delar. Där sticker Blekinge ut med en fortsatt tydlig minskning av arbetslösheten under det senaste året, medan arbetsmarknaden i Jönköping, Kronoberg, Kalmar och Hallands län visat tydliga tecken på försvagning, särskilt bland ungdomar.

2.3.1 Ökade skillnader mellan storstadslänen

Under de senaste månaderna har den ekonomiska avmattningen tydligt påverkat storstadslänens arbetsmarknad, och hösten har präglats av en svag ökning av antalet inskrivna arbetslösa i alla tre storstadslän. Sett över det senaste året är dock bilden något mer spretig. Under återhämtningen efter pandemin minskade arbetslösheten tydligt i alla tre länen, men under förra hösten bromsade denna minskning in och antalet inskrivna arbetslösa låg still. Under våren började antalet inskrivna arbetslösa återigen att minska i Västra Götalands län, medan antalet ökade svagt i Skåne. I Stockholm fortsatte arbetslösheten att vara i stort sett oförändrad. Sammantaget har detta bidragit till att Västra Götaland har haft en något starkare utveckling än riksgenomsnittet under det senaste året, i Stockholms län har antalet inskrivna arbetslösa i stort sett följt den nationella trenden och i Skåne har arbetslösheten utvecklats klart svagare än i riket i stort. Även jämfört med perioden före pandemin är utvecklingen i Västra Götaland mest positiv. Stockholms län hade knappt 7 000 fler (+9%) inskrivna arbetslösa i november 2023 än i november 2019. Skåne hade drygt 2 000 färre (-3%) inskrivna arbetslösa i november 2023 medan arbetslösheten i Västra Götaland har minskat med över 5 000 personer (-10%).

Västra Götaland är det största storstadslänet geografiskt sett, och den starka utvecklingen förklaras delvis av de delar av länet som ligger längre ifrån regionens befolkningsmässiga centrum. I Borås- och Göteborgsområdet har arbetslösheten ökat under det senaste året, medan övriga delar av länet har haft relativt stora minskningar av antalet inskrivna arbetslösa.⁹ Storstadsområden har i regel högre bostadspriser, och befolkningen i dessa områden har därför i genomsnitt större bolån än i övriga delar av landet och påverkas mer av förändringar i räntenivåer. Den höga

⁹ Läs mer i avsnitt 2.4.

belåningen bland hushållen, tillsammans med en stor privat tjänstesektor, gör att storstadsområdena drabbats särskilt av den dämpade aktiviteten i ekonomin.

Antalet inskrivna arbetslösa ungdomar (18–24 år) kan vara en tidig indikator vid skiften på arbetsmarknaden. Ungdomar är tillsvidareanställda i lägre utsträckning än befolkningen i stort, vilket är en av orsakerna till att de ofta är bland de första att hamna i arbetslöshet när arbetsmarknaden försämras. En stor rörlighet i gruppen gör också att ungdomar ofta är de som först får arbete när arbetsmarknaden stärks. I samtliga tre storstadslän har antalet inskrivna arbetslösa ungdomar ökat under det senaste året, allra tydligast i Skåne. Det är ett tydligt tecken på den försvagade arbetsmarknaden.

Antalet långtidsarbetslösa har fortsatt att minska i storstadslänen under det senaste året. Arbetsmarknaden var stark under 2021 och den första halvan av 2022, vilket bidragit till ett lägre inflöde till långtidsarbetslöshet under det senaste året.

Skillnaderna mellan storstadslänen är dock relativt stora. Medan antalet långtidsarbetslösa minskat med 16 procent i Västra Götaland och antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i 24 månader eller mer minskat med 21 procent i länet mellan det tredje kvartalet 2022 och samma period 2023, har motsvarande minskningar endast varit 7 respektive 11 procent i Skåne under perioden. Även enligt den jämförelsen har utvecklingen i Stockholms län varit i linje med riksgenomsnittet.

Det senaste årets utveckling på arbetsmarknaden i storstadslänen gör att skillnaderna länen emellan ökar. Skåne hade landets högsta arbetslöshetsnivå under det tredje kvartalet 2023, 8,5 procent, vilket kan jämföras med rikets arbetslöshetsnivå under samma period, 6,4 procent. I Västra Götaland var arbetslöshetsnivån knappt en procentenhet lägre än i riket, 5,6 procent, medan arbetslösheten i Stockholm var 0,1 procentenhet lägre än i riket.

Tabell 1. Förändring antal inskrivna arbetslösa, kvartal 3 2022 – kvartal 3 2023¹⁰

Län	Antal inskrivna arbetslösa	Unga (18-24 år)	Långtidsarbetslösa (utan arbete i mer än 12 månader)	Långtidsarbetslösa (utan arbete i mer än 24 månader)	Arbetslösa med svag konkurrensförmåga
Västra Götaland	-2%	2%	-16%	-21%	-5%
Stockholm	1%	3%	-13%	-13%	-1%
Skåne	4%	10%	-7%	-11%	2%
Riket	-1%	0%	-12%	-14%	-3%

Källa: Arbetsförmedlingen

2.3.2 Fortsatt stark arbetsmarknad i norra Sverige

Under en längre period har antalet inskrivna arbetslösa i norra Sverige minskat mest i landet procentuellt sett, en utveckling som fortsatt under de senaste tolv månaderna. Samtidigt är Norrbotten, Jämtland och Västerbotten de tre län som tillsammans med Gotland har de lägsta arbetslöshetsnivåerna i riket, och Västernorrland har under de senaste åren förflyttat sig från att ha en av landets

¹⁰ Avser åldrarna 16-65 år om inget annat anges.

högsta arbetslöshetsnivåer till att nu ha en arbetslöshetsnivå under riksgenomsnittet. Den starka arbetsmarknaden i norra Sverige är starkt knuten till de stora långsiktiga investeringar som genomförs i den gröna ekonomin i regionen, men också till demografiska förändringar med en åldrande befolkning.

Jämtland utmärker sig genom att antalet inskrivna arbetslösa varit relativt stabilt under det senaste året, men i Västerbotten, Västernorrland och Norrbotten är det först under hösten 2023 som minskningen av antalet inskrivna arbetslösa har mattats av. Däremot syns ännu inte den ökande trend som har gått att observera i stora delar av övriga Sverige. Minskningen av antalet inskrivna arbetslösa i norra Sverige är den procentuellt största av alla län mellan det tredje kvartalet 2022 och det tredje kvartalet 2023. Även antalet långtidsarbetslösa har minskat tydligt i norra Sverige. Det är extra anmärkningsvärt eftersom andelen långtidsarbetslösa bland de inskrivna arbetslösa i Jämtland, Västerbotten och Norrbotten är markant lägre än riksgenomsnittet. Detta, i kombination med att antalet arbetslösa med svag konkurrensförmåga¹¹ minskar tydligt, visar att en lång tids stark utveckling på arbetsmarknaden i regionen även får spridning till grupper som ofta har svårare att få en fast förankring på arbetsmarknaden.

Till skillnad från i landets sydligaste län och storstadslänen har antalet inskrivna arbetslösa ungdomar (18–24 år) minskat tydligt under det senaste året i norra Sverige. Trots att det totala antalet inskrivna arbetslösa minskat i mindre takt i Jämtland än i övriga län i regionen har ungdomsarbetslösheten minskat även där.

Tabell 2. Förändring antal inskrivna arbetslösa, kvartal 3 2022 – kvartal 3 2023¹²

Län	Antal inskrivna arbetslösa	Unga (18-24 år)	Långtidsarbetslösa (utan arbete i mer än 12 månader)	Långtidsarbetslösa (utan arbete i mer än 24 månader)	Arbetslösa med svag konkurrensförmåga
Västernorrland	-15%	-15%	-22%	-21%	-15%
Västerbotten	-12%	-11%	-20%	-20%	-12%
Norrbotten	-10%	-8%	-18%	-19%	-9%
Jämtland	-2%	-5%	-16%	-13%	-7%
Riket	-1%	0%	-12%	-14%	-3%

Källa: Arbetsförmedlingen

2.3.3 Stark inledning på året i Mellansverige

Arbetsmarknaden har fortsatt att överraska positivt i Värmland, Dalarna, Örebro, Västmanland och Gävleborg. Under det första halvåret minskade antalet inskrivna arbetslösa i Mellansverige, och antalet inskrivna arbetslösa är nu något färre än under 2018 och 2019, åren som föregick pandemin. Det är först under de senaste månaderna som minskningen har stannat av och de första tecknen på en stigande arbetslöshet har syns. Att vändningen kommit senare och i mindre skala än i storstadslänen hänger till viss del samman med att den privata tjänstesektorn som är

¹¹ Till gruppen räknas personer som är utomeuropeiskt födda, personer med högst förgymnasial utbildning, arbetslösa i åldern 55-65 år samt personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. En individ kan tillhöra flera undergrupper men ingen dubbelräkning görs vid sammanräkningen. Drygt 60 procent av gruppen tillhör två eller flera undergrupper.

¹² Avser åldrarna 16-65 år om inget annat anges.

beroende av hushållens konsumtion inte står för en lika stor del av sysselsättningen i denna del av landet som i exempelvis storstadsområdena. Den offentliga sektorn, som kan verka dämpande vid konjunktursvängningar, är större i Mellansverige än i storstadslänen. Lägre bostadspriser än i storstadsområdena bidrar också till att de höjda räntenivåerna inte slår lika hårt mot hushållens köpkraft som i områdena i och kring Stockholm, Göteborg och Malmö.

Den starka utvecklingen av antalet inskrivna arbetslösa under det senaste året har kommit flera olika grupper i befolkningen till del. Mellan det tredje kvartalet 2022 och samma period 2023 har antalet inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga minskat i högre takt i Mellansverige än i riket i stort, medan långtidsarbetslösheten har minskat i ungefär samma takt som riksgenomsnittet.

Trots en oförändrad ungdomsarbetslöshet på riksnivå har antalet inskrivna arbetslösa unga (18–24 år) minskat tydligt i Värmland, Dalarna, Örebro och Västmanland under det senaste året. I Gävleborg har däremot antalet inskrivna arbetslösa ungdomar ökat något. Det är särskilt oroande eftersom arbetslöshetsnivån i Gävleborg redan är hög. Gävleborg har den tredje högsta arbetslöshetsnivån av alla län, och arbetslöshetsnivån bland ungdomar är högst i landet.

Tabell 3. Förändring antal inskrivna arbetslösa, kvartal 3 2022 – kvartal 3 2023¹³

Län	Antal inskrivna arbetslösa	Unga (18-24 år)	Långtidsarbetslösa (utan arbete i mer än 12 månader)	Långtidsarbetslösa (utan arbete i mer än 24 månader)	Arbetslösa med svag konkurrensförmåga
Värmland	-7%	-7%	-13%	-5%	-5%
Dalarna	-6%	-7%	-9%	-11%	-9%
Örebro	-5%	-9%	-15%	-16%	-7%
Västmanland	-5%	-5%	-13%	-15%	-5%
Gävleborg	-5%	4%	-10%	-12%	-6%
Riket	-1%	0%	-12%	-14%	-3%

Källa: Arbetsförmedlingen

2.3.4 Dämpad arbetsmarknad i östra Sverige

Det har skett relativt små förändringar av antalet inskrivna arbetslösa i Södermanland, Uppsala, Östergötland och Gotland under det senaste året. Arbetslösheten har minskat något mellan det tredje kvartalet 2022 och samma period 2023, men i ganska låg utsträckning. Störst minskning skedde i Södermanland, vilket är välkommet för länet eftersom Södermanland har den näst högsta arbetslöshetsnivån av alla län. Uppsala och Östergötland har en arbetslöshetsnivå i närheten av riksgenomsnittet medan arbetslöshetsnivån på Gotland är en av landets lägsta. Att utvecklingen varit något svagare i de östra delarna än i övriga delar av Mellansverige hänger samman med närheten till Stockholm. Framför allt Uppsala och Södermanlands län delar i stor utsträckning arbetsmarknad med Stockholms län, och påverkas därför av den försvagade utvecklingen i huvudstadsområdet. I de östra

¹³ Avser åldrarna 16-65 år om inget annat anges.

delarna är också bostadspriserna något högre än i många andra delar av Mellansverige, vilket gör hushållens räntekänslighet högre.

Antalet inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga har utvecklats i linje med riksgenomsnittet, och även om ungdomsarbetslösheten (18–24 år) inte ökat på samma sätt som i storstadslänen eller i södra Sverige har den inte heller minskat i samma utsträckning som i västra Mellansverige eller i de nordligaste länen. Den mer dämpade utvecklingen under det senaste året står i kontrast till den starka utvecklingen på arbetsmarknaden under 2021 och 2022 då arbetslösheten i regionen minskade i väsentligt högre utsträckning.

Under det senaste året har långtidsarbetslösheten minskat i Södermanland, Uppsala, Östergötland och Gotland, men minskningen är något lägre än riksgenomsnittet. Det gäller både bland inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i tolv månader eller mer och bland de som varit utan arbete i 24 månader eller mer. Att antalet långtidsarbetslösa har fortsatt att minska trots en relativt oförändrad utveckling för det totala antalet inskrivna arbetslösa beror på den starka arbetsmarknaden under 2021 och 2022. Därmed har inflödet till långtidsarbetslöshet varit relativt lågt mellan det tredje kvartalet 2022 och det tredje kvartalet 2023.

Tabell 4. Förändring antal inskrivna arbetslösa, kvartal 3 2022 – kvartal 3 2023¹⁴

Län	Antal inskrivna arbetslösa	Unga (18-24 år)	Långtidsarbetslösa (utan arbete i mer än 12 månader)	Långtidsarbetslösa (utan arbete i mer än 24 månader)	Arbetslösa med svag konkurrensförmåga
Södermanland	-5%	-1%	-12%	-10%	-6%
Uppsala	-2%	-7%	-11%	-11%	-3%
Östergötland	-2%	-3%	-10%	-12%	-3%
Gotland	-2%	0%	-5%	-11%	-5%
Riket	-1%	0%	-12%	-14%	-3%

Källa: Arbetsförmedlingen

2.3.5 Stigande ungdomsarbetslöshet i södra Sverige

Södra Sverige är den del av landet som, tillsammans med Stockholms län, hittills har haft den största ökningen av antalet inskrivna arbetslösa till följd av konjunkturförsvagningen. I Skåne har antalet inskrivna arbetslösa ökat mest av alla län, men även i Kalmar, Kronoberg, Halland och Jönköping har utvecklingen varit sämre än riksgenomsnittet. Även om det totala antalet inskrivna arbetslösa i stort sett är oförändrat i länen mellan det tredje kvartalet 2022 och samma kvartal 2023 har en relativt positiv utveckling under våren bytts mot en situation som under hösten varit mer dyster. Särskilt oroande är att ungdomsarbetslösheten, som ofta är en tidig indikator för den framtida utvecklingen på arbetsmarknaden, stigit kraftigt i delar av södra Sverige. Halland och Jönköping hade 13 respektive 16 procent fler inskrivna arbetslösa ungdomar (18–24 år) under det tredje kvartalet 2023 än under motsvarande period 2022.

¹⁴ Avser åldrarna 16-65 år om inget annat anges.

Blekinge är det län i söder som avviker från de övriga. Trots en svagare utveckling i närliggande län har antalet inskrivna arbetslösa fortsatt att minska i Blekinge under det senaste året. Även om minskningen har stannat av under hösten har antalet inskrivna arbetslösa ännu inte ökat nämnvärt och nivån är tydligt lägre än den var under åren som föregick pandemin. Även siffrorna för antalet inskrivna arbetslösa unga och antalet inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga understryker den positiva utvecklingen i Blekinge under det senaste året. En delförklaring till denna utveckling är de senaste årens försvarsåtgärder vilket påverkar sysselsättningen i Blekinge positivt. Dels har länet både marinbas och flygflottilj i Karlskrona respektive Ronneby, dels är försvarsindustrin viktig för sysselsättningen i länet.

Den svagare utvecklingen av arbetslösheten i södra Sverige har inte gett samma avtryck i långtidsarbetslösheten. Antalet långtidsarbetslösa har fortsatt att minska i linje med riksgenomsnittet. Även antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i 24 månader eller mer har minskat i en liknande takt som i övriga riket.

Tabell 5. Förändring antal inskrivna arbetslösa, kvartal 3 2022 – kvartal 3 2023¹⁵

Län	Antal inskrivna arbetslösa	Unga (18-24 år)	Långtidsarbetslösa (utan arbete i mer än 12 månader)	Långtidsarbetslösa (utan arbete i mer än 24 månader)	Arbetslösa med svag konkurrensförmåga
Blekinge	-6%	-8%	-9%	-13%	-6%
Kalmar	0%	5%	-11%	-15%	-1%
Kronoberg	0%	8%	-12%	-11%	0%
Halland	0%	16%	-12%	-17%	-2%
Jönköping	1%	13%	-13%	-18%	0%
Riket	-1%	0%	-12%	-14%	-3%

Källa: Arbetsförmedlingen

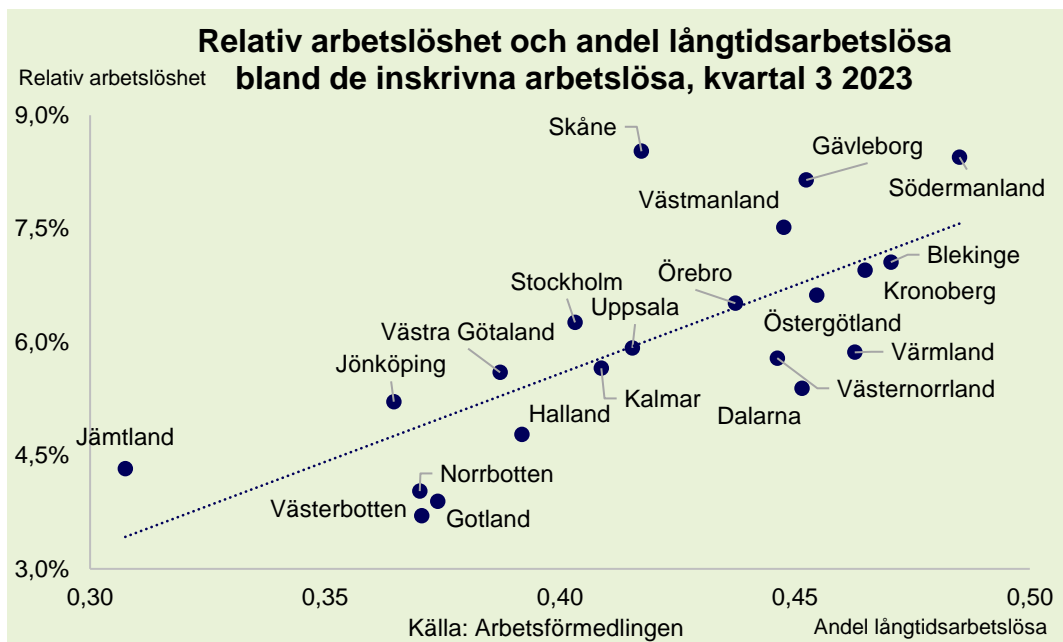
Starka samband mellan arbetslöshetsnivå, långtidsarbetslöshet och andel inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga

Långtidsarbetslösheten är en av de största utmaningarna på den svenska arbetsmarknaden. Långtidsarbetslöshet är en utmaning i sig eftersom längre tider i arbetslöshet kan försvåra chansen att få ett arbete. Under det tredje kvartalet 2023 hade 42 procent av alla inskrivna arbetslösa varit utan arbete i tolv månader eller mer, vilket kan jämföras med 47 procent under det tredje kvartalet 2022.

Det finns dock regionala skillnader i hur stor andel av de inskrivna arbetslösa som är långtidsarbetslösa, och ofta har län med en högre relativ arbetslöshetsnivå också en högre andel långtidsarbetslösa bland de inskrivna arbetslösa och vice versa, vilket diagrammet på nästa sida visar. Lägst är andelen långtidsarbetslösa i Jämtland, där endast 31 procent av de inskrivna arbetslösa varit utan arbete i tolv månader eller mer under det tredje kvartalet 2023, högst var andelen i Södermanland, 49 procent. Södermanland hade den näst högsta arbetslöshetsnivån i landet under samma period, medan Jämtland tillhörde de län där nivån var lägst.¹⁶

¹⁵ Avser åldrarna 16-65 år om inget annat anges.

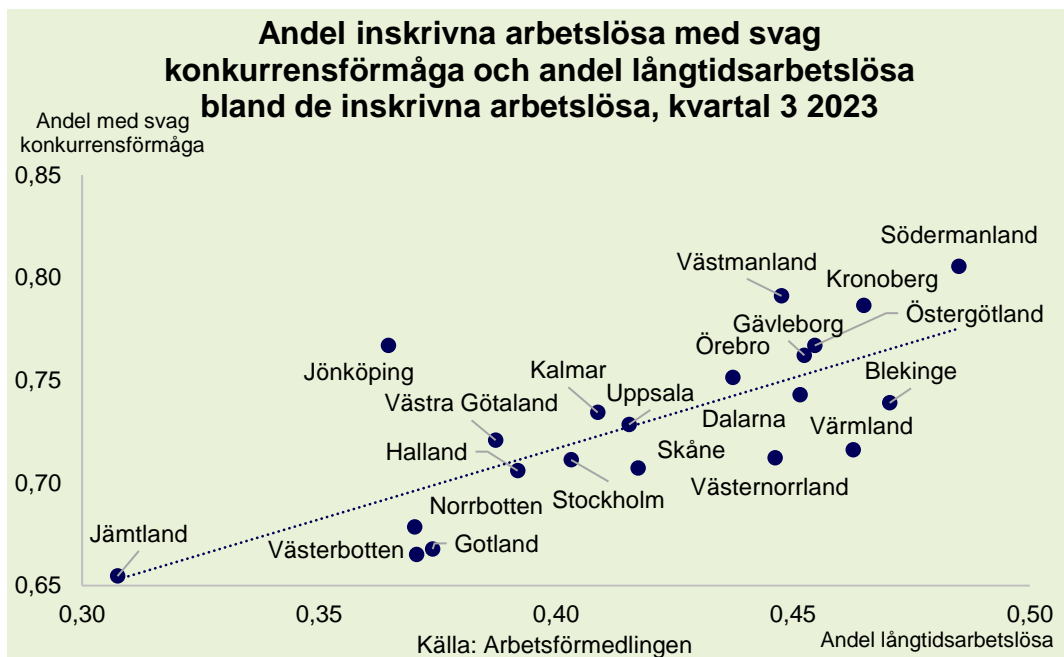
¹⁶ Läs mer i bilaga 1.

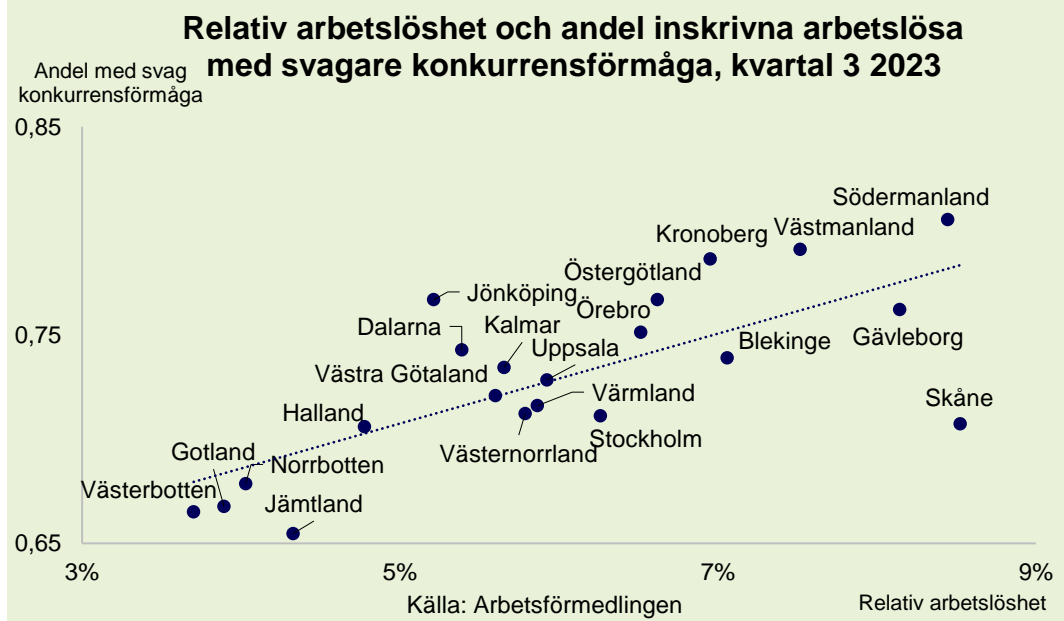
En viktig nyckel för att förklara de regionala variationerna i arbetslöshetsnivå och varför andelen långtidsarbetslösa skiljer sig åt är sammansättningen av de inskrivna arbetslösa. Under det tredje kvartalet 2023 tillhörde 72 procent av samtliga inskrivna arbetslösa någon eller några av de grupper som bedöms ha en svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden¹⁷, en minskning från 74 procent under samma period ett år tidigare. Högst andel fanns i Södermanland, där 81 procent av de inskrivna arbetslösa tillhörde en eller flera av grupperna med svag konkurrensförmåga under det tredje kvartalet 2023. I Jämtlands län var motsvarande andel 65 procent. Länen med högst och lägst andel inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga är alltså samma län där skillnaderna i andel långtidsarbetslösa är störst. Det finns ett tydligt samband där län som har en stor andel inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga också har en stor andel långtidsarbetslösa, vilket framgår av diagrammet på nästa sida.

En viktig förklaring till att vissa län har en hög andel inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga är de rent demografiska faktorerna. Andra förklaringar kan handla om arbetsmarknadens struktur. Det kan handla om branschsammansättning, hur stor andel av alla arbetstillfällen i en region som kräver en viss utbildningsnivå, eller andra faktorer som påverkar hur hög tröskeln in på arbetsmarknaden är för grupper med svag konkurrensförmåga.

¹⁷ Till gruppen räknas personer som är utomeuropeiskt födda, personer med högst förgymnasial utbildning, arbetslösa i åldern 55-65 år samt personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. En individ kan tillhöra flera undergrupper men ingen dubbelräkning görs vid sammanräkningen. Drygt 60 procent av gruppen tillhör två eller flera undergrupper.

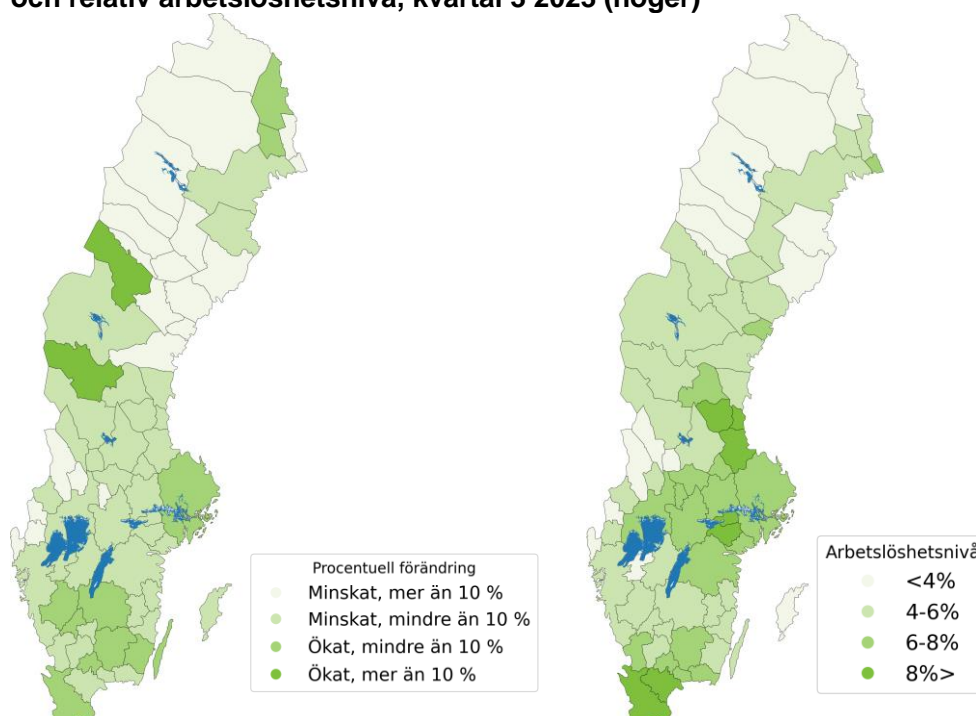
I län med en lägre arbetslöshetsnivå är alltså generellt sett inte bara antalet inskrivna arbetslösa färre. Ofta är en lägre andel långtidsarbetslösa och en lägre andel arbetslösa tillhör grupper med en svag konkurrensförmåga. Den största avvikelser från detta samband finns i Skåne län, där den relativa arbetslöshetsnivån under det tredje kvartalet 2023 var högst i landet, samtidigt som andelen inskrivna arbetslösa med en svag konkurrensförmåga var i nivå med riksgenomsnittet. Skåne avviker också genom en hög arbetslöshetsnivå trots en genomsnittlig andel långtidsarbetslösa bland de inskrivna arbetslösa.

2.4 Lokala arbetsmarknadsregioner

Utvecklingen av antalet inskrivna arbetslösa skiljer sig inte bara åt mellan olika län, utan även inom länen. Som ett komplement till län kan exempelvis lokala arbetsmarknadsregioner (LA-regioner)¹⁸ användas för att analysera regional utveckling, och nyansera bilden av arbetsmarknadsutvecklingen där förutsättningarna inom länet ser olika ut. I detta avsnitt presenteras därför resultaten i utvalda områden där utvecklingen inom länsgränserna skiljer sig åt. Dessutom kommer de LA-regioner som har haft de största ökningarna respektive minskningarna av antalet inskrivna arbetslösa under det senaste året att presenteras, följt av de LA-regioner där den relativa arbetslöshetsnivån är högst och lägst.

Förändring antal inskrivna arbetslösa, kvartal 3 2022 – kvartal 3 2023 (vänster), och relativ arbetslöshetsnivå, kvartal 3 2023 (höger)

Källa: Arbetsförmedlingen, SCB (RAMS)

Antalet inskrivna arbetslösa i Södermanlands län har minskat med fem procent mellan det tredje kvartalet 2022 och samma period 2023, men utvecklingen skiljer sig åt mellan länets västra och östra delar. I LA-regionen Stockholm-Solna, som förutom hela Stockholms län även inkluderar stora delar av Södermanland och Upplands län har antalet inskrivna arbetslösa varit oförändrat under perioden. I de delar av Södermanlands län där arbetsmarknaden inte har en lika tät koppling till Stockholmsområdet har antalet inskrivna arbetslösa istället minskat något. I LA-regionerna Katrineholm-Flen, Eskilstuna samt Nyköping-Oxelösund var sex, fyra

¹⁸ Lokala arbetsmarknadsregioner fastställs av SCB och baseras på pendlarmönster (enligt RAMS). Syftet med lokala arbetsmarknader är att kunna beskriva arbetsmarknadens funktionssätt för geografiska områden som är relativt oberoende av omvärlden med avseende på utbud och efterfrågan av arbetskraft.

respektive tre procent färre inskrivna som arbetslösa under det tredje kvartalet 2023 jämfört med samma period ett år tidigare.

I Västra Götaland är skillnaderna inom länet än större. I Borås- och Göteborgsområdet har antalet inskrivna arbetslösa ökat under det senaste året, medan övriga delar av länet har haft relativt stora minskningar av antalet inskrivna arbetslösa. I LA-regionen Borås ökade antalet inskrivna arbetslösa med nio procent mellan det tredje kvartalet 2022 och samma period 2023, och i LA-regionen Göteborg, som även inkluderar delar av Hallands län, har antalet inskrivna arbetslösa endast minskat marginellt. I LA-regionerna Skövde-Skara, Lidköping-Götene och Bengtsfors-Dals-Ed minskade antalet inskrivna arbetslösa med mellan nio och tio procent under samma period, och i LA-regionen Strömstad, som inkluderar Strömstads och Tanums kommun, minskade antalet inskrivna arbetslösa med hela 15 procent under samma period. Detta stärker bilden av att arbetsmarknaden i storstadsområden påverkats mer av det senaste årets konjunkturförsvagning.

LA-regioner kan ha väldigt olika storlek. Stockholm-Solna består av 36 kommuner och är därmed störst, medan de minsta LA-regionerna enbart består av en kommun. Mindre LA-regioner ligger ofta i glesbygd, där stora avstånd gör att pendling över kommungränser är mer ovanlig. I de minsta LA-regionerna kan små förändringar i antalet inskrivna arbetslösa ge stora procentuella skillnader, och en enskild arbetsgivare kan därför påverka utfallet kraftigt. Så är fallet i de två LA-regioner där arbetslösheten har ökat mest procentuellt sett mellan det tredje kvartalet 2022 och samma period 2023. I LA-regionerna Härjedalen och Strömsund har antalet inskrivna arbetslösa ökat med 11 respektive 15 procent under perioden. Omräknat till antal är det en ökning med 20-40 personer i båda LA-regionerna. I LA-regionen där arbetslösheten har ökat tredje mest under perioden, Borås, har arbetslösheten ökat med nio procent, vilket motsvarar närmare 500 personer.

De geografiska mönstren i arbetsmarknadsutvecklingen på LA-regionsnivå påminner i stor utsträckning trots allt om de geografiska mönstren på länsnivå. Störst minskning av antalet inskrivna arbetslösa har skett i LA-regionerna Vilhelmina och Dorotea i Västerbottens län, där arbetslösheten minskat med 29 respektive 23 procent mellan det tredje kvartalet 2022 och samma period 2023. Även i LA-regionen Torsby i Värmlands län har arbetslösheten minskat kraftigt, 22 procent färre var inskrivna som arbetslösa under det tredje kvartalet 2023 jämfört med samma period ett år tidigare. Såväl Västerbotten som Värmland tillhör de län där arbetslösheten minskat mest. Även i Norrbotten och Västernorrlands län finns flertalet LA-regioner där arbetslösheten minskat markant under det senaste året.

Högst arbetslöshetsnivå under det tredje kvartalet 2023 hade LA-regionerna Eskilstuna (11,0%) och Katrineholm-Flen (8,9%) i Södermanlands län, Gävle¹⁹ (8,9%) och Söderhamn (9,3%) i Gävleborgs län och Malmö-Lund (8,4%) samt Kristianstad-Hässleholm²⁰ (8,8%) i Skåne län. Arbetslöshetsnivån var lägst i Kiruna (2,2%), Gällivare (2,6%) och Pajala (3,2%) i Norrbotten och i Skellefteå (3,3%) i Västerbotten.

¹⁹ Även Älvkarleby kommun i Upplands län ingår i LA-regionen Gävle

²⁰ Även Sölvesborgs kommun i Blekinge län ingår i LA-regionen Kristianstad-Hässleholm

3 Utsikterna på den regionala arbetsmarknaden

Efter en längre tid med en förvånansvärt motståndskraftig arbetsmarknad har arbetslösheten nu börjat stiga. En minskad efterfrågan på arbetskraft gör att antalet inskrivna arbetslösa fortsätter öka under prognosperioden 2023–2025, men i varierande grad i olika delar av landet. I norr fortsätter arbetsmarknaden att visa viss motståndskraft, medan arbetslösheten väntas öka mer i söder, och framför allt i storstadsområdena.

3.1 Antalet inskrivna arbetslösa ökar under 2024

Under hösten 2023 har arbetsmarknaden försvagats. Antalet inskrivna arbetslösa har börjat att stiga och en svagare ekonomi, höga varseltal samt en lägre efterfrågan på arbetskraft gör att arbetslösheten bedöms fortsätta öka under 2024. Antalet inskrivna arbetslösa väntas sedan att minska under 2025 i takt med en förstärkt ekonomi. Svårigheterna att hitta arbetskraft med efterfrågade kompetenser kvarstår dock på många håll vilket delvis väntas hålla tillbaka uppgången i arbetslösheten trots sämre utsikter på arbetsmarknaden. Arbetslösheten bedöms stiga i nästintill hela landet under prognosperioden, men i varierande omfattning. Ökningen sker dock från en lägre nivå än före pandemin och i en förhållandevis återhållsam takt.

Den ökade arbetslösheten nådde storstadsområdena och flera andra delar av södra Sverige först. Som ett årsgenomsnitt väntas därför antalet inskrivna arbetslösa under 2023 vara i linje med eller något lägre än under 2022 i län som Stockholm, Kalmar, Halland och Kronoberg. I Skåne och Jönköpings län ökar antalet inskrivna arbetslösa på årsbasis redan under 2023. I norra och mellersta Sverige är i stället antalet inskrivna arbetslösa tydligt lägre under 2023 än under 2022. I Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten minskar antalet inskrivna arbetslösa med mellan 10 och 15 procent under perioden. I Värmland, Dalarna, Västmanland och Örebro blir minskningen drygt fem procent. Även i Blekinge minskar antalet inskrivna arbetslösa med drygt fem procent mellan 2022 och 2023.

Att arbetslösheten redan är stigande i storstadslänen och i södra Sverige medan den försvagade utvecklingen ännu inte syns i samma omfattning i norra Sverige påverkar även utvecklingen 2024. Störst ökning i arbetslöshet mellan 2023 och 2024 väntas i Stockholm, Skåne och Västra Götaland, samt i län som Uppsala och Halland, som delvis delar arbetsmarknad med storstadslänen. I flera andra län i söder, som Kalmar och Kronoberg ökar antalet inskrivna arbetslösa i linje med riksgenomsnittet.

De stora investeringarna i den gröna ekonomin i norra Sverige har tillsammans med demografiska förutsättningar och en stor offentlig sektor lett till en hög efterfrågan på arbetskraft i regionen. Det har bidragit till att arbetslösheten i norra Sverige sjunkit kraftigt under de senaste åren. Investeringarna är långsiktiga och påverkar efterfrågan på arbetskraft positivt trots det vikande konjunkturläget. Även i norra Sverige väntas en försvagning under prognosperioden, men istället för att öka

bedömer Arbetsförmedlingen att antalet inskrivna arbetslösa blir i stort sett oförändrat i Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland mellan 2023 och 2024, och att ökningen i Jämtland blir relativt liten. I Mellansverige väntas arbetslösheten stiga mellan 2023 och 2024, men eftersom ökningen startar något senare än i landets södra delar blir den också procentuellt sett lägre än riksgenomsnittet i län som Värmland, Västmanland, Dalarna, Gävleborg, Örebro och Östergötland.

Tabell 6. Inskrivna arbetslösa, 16-65 år, prognos för 2023-2025²¹

Län	2022	P2023	P2024	P2025	Förändring procent 2023–2024	Förändring procent 2023–2025
Norrbotten	5 800	5 100	5 100	4 800	-1%	-6%
Västerbotten	5 800	5 100	5 200	4 900	1%	-4%
Västernorrland	8 200	7 100	7 100	7 000	1%	-1%
Värmland	8 700	8 000	8 300	8 300	3%	3%
Gävleborg	12 200	11 600	11 900	11 900	3%	3%
Västmanland	11 100	10 400	10 800	10 700	3%	3%
Jämtland	3 000	2 800	3 000	2 900	4%	3%
Dalarna	8 000	7 600	7 900	7 800	3%	3%
Gotland	1 300	1 200	1 300	1 300	3%	4%
Örebro	10 500	9 900	10 300	10 300	4%	4%
Blekinge	5 800	5 400	5 700	5 700	6%	6%
Östergötland	16 100	15 500	16 300	16 500	5%	6%
Kronoberg	7 100	7 000	7 300	7 500	5%	6%
Södermanland	12 900	12 200	12 900	13 100	6%	7%
Västra Götaland	51 700	49 700	53 200	53 400	7%	7%
Kalmar	6 900	6 800	7 300	7 400	7%	8%
Uppsala	12 000	11 600	12 500	12 600	8%	9%
Skåne	57 100	57 700	62 600	62 900	9%	9%
Halland	8 400	8 200	8 900	9 000	7%	9%
Stockholm	79 700	78 800	85 600	86 000	9%	9%
Jönköping	9 700	9 800	10 600	10 700	8%	9%
Riket	342 000	333 000	354 000	355 000	6%	7%

Källa: Arbetsförmedlingen

Under 2025 bedöms antalet inskrivna arbetslösa sjunka i hela landet. Eftersom minskningen i de flesta län sker från en högre nivå blir skillnaden i årsgenomsnitt relativt liten jämfört med 2024, som inleds med lägre arbetslöshetsnivåer. Antalet inskrivna arbetslösa bedöms bli omkring sju procent fler under helåret 2025 än under 2023, men skillnaderna är stora inom landet. I landets nordligaste delar, där arbetslösheten minskat under 2023 och där arbetslösheten inte väntas stiga under de kommande åren bedöms antalet inskrivna arbetslösa bli omkring fem procent färre under 2025 än under 2023. I storstadsområdena och i södra Sverige väntas istället antalet inskrivna arbetslösa vara fem till tio procent fler under 2025 än under 2023.

²¹ Helårsgenomsnitt.

Västerbotten och Norrbotten har redan i dagsläget de lägsta arbetslöshetsnivåerna av alla län. Att länen väntas klara lågkonjunkturen relativt väl innebär att skillnaderna i relativ arbetslöshetsnivå ökar gentemot övriga landet. Även Jämtland och Gotlands län har förhållandevis låga arbetslöshetsnivåer. I Jämtland väntas den relativa arbetslöshetsnivån öka med 0,1 procentenheter mellan 2023 och 2025, medan utvecklingen på Gotland väntas följa riket med en ökning på 0,2 procentenheter.

Skåne har, tillsammans med Södermanland och Gävleborg, under flera år haft den högsta arbetslöshetsnivån i landet. Mellan tredje kvartalet 2022 och samma period 2023 är Skåne det län där antalet inskrivna arbetslösa har stigit mest, och eftersom storstadsregionerna bedöms ha en utmanande arbetsmarknadssituation under prognosperioden riskerar Skåne och Södermanland att få en större ökning i arbetslöshetsnivå än i riket i stort under 2023–2025. Skillnaden mellan länen med lägst respektive högst arbetslöshetsnivå väntas därför öka under prognosperioden.

Tabell 7. Relativ arbetslöshetsnivå, 16-65 år, prognos för 2023-2025²²

Län	2022	P2023	P2024	P2025	Förändring 2023–2024	Förändring 2023–2025
Västerbotten	4,4%	3,8%	3,7%	3,5%	-0,1	-0,3
Norrbotten	4,8%	4,2%	4,1%	3,9%	-0,1	-0,3
Jämtland	4,8%	4,4%	4,5%	4,5%	0,1	0,1
Gotland	4,6%	4,3%	4,4%	4,5%	0,1	0,2
Halland	5,1%	4,9%	5,1%	5,2%	0,2	0,3
Jönköping	5,5%	5,3%	5,6%	5,7%	0,3	0,4
Dalarna	6,1%	5,6%	5,8%	5,7%	0,2	0,1
Västra Götaland	6,0%	5,7%	5,9%	5,8%	0,2	0,1
Västernorrland	7,1%	6,1%	6,1%	5,9%	0,0	0,2
Värmland	6,7%	6,1%	6,1%	6,1%	0,0	0,0
Uppsala	6,3%	5,9%	6,2%	6,2%	0,3	0,3
Kalmar	6,1%	5,9%	6,2%	6,2%	0,3	0,3
Stockholm	6,5%	6,2%	6,5%	6,5%	0,3	0,3
Örebro	7,2%	6,6%	6,8%	6,8%	0,2	0,2
Östergötland	7,1%	6,7%	6,9%	6,9%	0,2	0,2
Kronoberg	7,3%	7,0%	7,2%	7,3%	0,2	0,3
Blekinge	7,9%	7,3%	7,5%	7,5%	0,2	0,2
Västmanland	8,3%	7,7%	7,8%	7,7%	0,1	0,0
Gävleborg	9,0%	8,3%	8,5%	8,5%	0,2	0,2
Södermanland	9,3%	8,6%	8,8%	8,9%	0,2	0,3
Skåne	8,7%	8,5%	9,0%	9,0%	0,5	0,5
Riket	6,8%	6,4%	6,6%	6,6%	0,2	0,2

Källa: Arbetsförmedlingen

²² Helårsgenomsnitt.

3.2 Sysselsättningsgraden sjunker

Sysselsättningsgraden mäter hur stor andel av befolkningen i åldern 16–65 år som är sysselsatta och är ett mått som gör det möjligt att jämföra hur sysselsättningen utvecklar sig i län med olika befolkningsutveckling. Sysselsättningsgraden ökade i hela landet under 2021 och 2022 då arbetsmarknaden var stark.²³ Under 2023 har utvecklingen bromsat in och i september var sysselsättningsgraden enligt preliminära siffror på samma nivå som ett år tidigare.²⁴ År 2023 bedöms sysselsättningsgraden i riket som helhet vara nära den år 2022, men på en något lägre nivå.

Sysselsättningsgraden bedöms fortsätta sjunka i takt med att arbetsmarknaden försvagas under 2024 för att sedan stiga igen under 2025 i samband med ljusare utsikter i ekonomin. Totalt väntas nivån vara något lägre år 2025 jämfört med 2023.

Prognoserna är behäftade med osäkerhet, framför allt på regional nivå, men bedömningen är att skillnaderna mellan länen med högst respektive lägst sysselsättningsgrad ökar mellan 2022 och 2025. Nivån var 2022 högst i nordligaste Sverige samt Halland och Jönköping. I slutet av prognosperioden väntas det vara samma län som har höga nivåer. De allra högsta nivåerna väntas i Norrbotten och Västerbotten, som tillsammans med Västernorrland är de län som bedöms ha den starkaste utvecklingen och nivån ökar under perioden. Mellan september 2023 och samma månad ett år tidigare har sysselsättningsgraden enligt preliminär statistik ökat i norra Sverige. Sysselsättningsgraden påverkas både av utvecklingen i antalet sysselsatta och av befolkningsutvecklingen i länen.²⁵ I Västernorrland och Norrbotten väntas befolkningen i arbetsaktiv ålder enligt befolkningsframskrivningar²⁶ från Statistiska Centralbyrån (SCB) minska under perioden, vilket bidrar till en högre sysselsättningsgrad genom att färre konkurrerar om de arbetstillfällena som finns. Därför kan förändringar i befolkningen i Norrbotten och Västerbotten genom exempelvis ökad inflyttning få en förhållandevis stor påverkan på den framtida sysselsättningsgraden.

Samtidigt väntas sysselsättningsgraden bli lägre i södra Sverige, framför allt i storstadslänen och de närliggande länen. Enligt preliminär statistik från september så minskade sysselsättningsgraden jämfört med ett år tillbaka i storstadslänen och i södra Sverige bortsett från Blekinge. Mest minskade den i Skåne, följt av Stockholm och Kronoberg. Halland hör till de län där sysselsättningsgraden bedöms minska tydligt mellan 2022 och 2025, dock sker minskningen från en hög nivå. I de län där sysselsättningsgraden var lägst år 2022, Skåne, Södermanland och Uppsala, väntas utveckling vara negativ under perioden, vilket innebär att de fortsatt bedöms ha lägst sysselsättningsgrad år 2025.

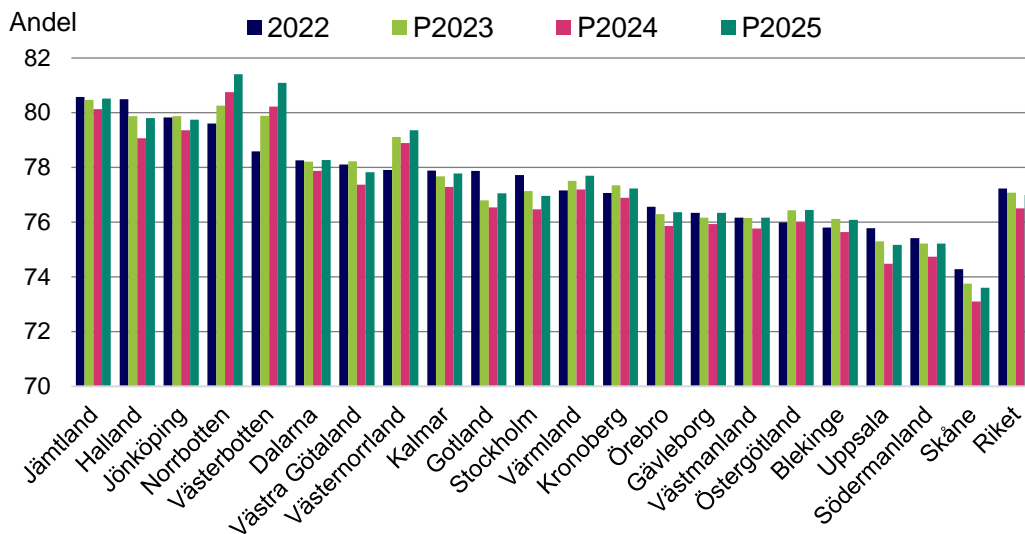
²³ Enligt BAS, slutlig statistik baserad på årliga uppgifter.

²⁴ Enligt BAS, preliminär statistik baserad på månatliga uppgifter. Senast tillgängliga data är från september 2023.

²⁵ Läs mer om befolkningsutvecklingen i avsnitt 5.1.

²⁶ Enligt den senaste befolkningsframskrivningen på regional nivå, som är från 2022.

Sysselsättningsgrad, 16-65 år, 2022-2025

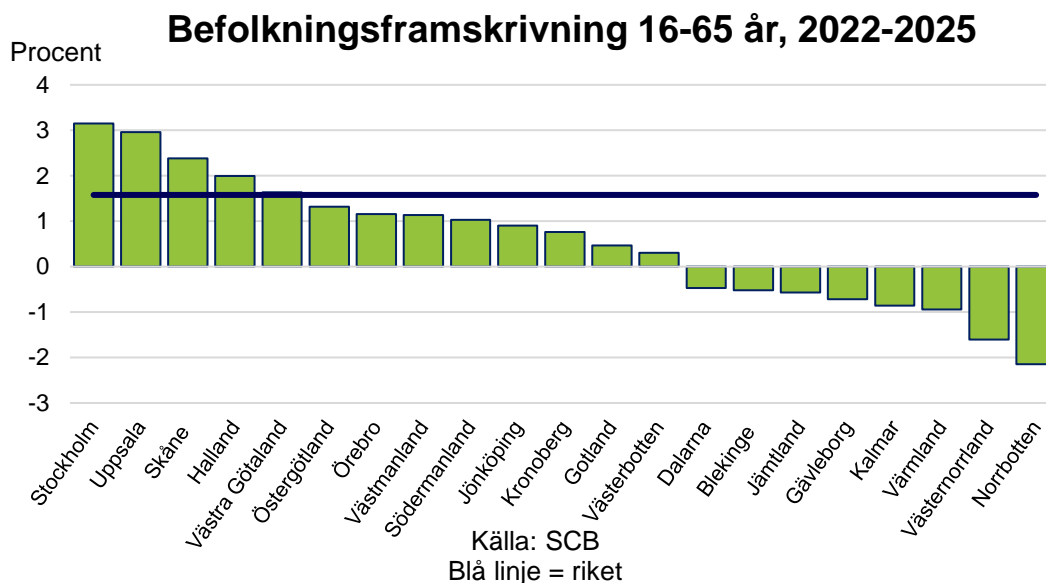
Källa: SCB (BAS, baserat på slutliga årsuppgifter)

4 Demografi och branschammansättning

Befolkningsutvecklingen och branschammansättningen i länen påverkar arbetsmarknadens förutsättningar. Befolkningen i arbetsaktiv ålder väntas öka i riket. Det är främst i områdena nära storstäderna ökningen sker, medan det sker en minskning i flera län. Störst minskning väntas i Norrbotten vilket ytterligare försvårar kompetensförsörjningen i länet som redan idag har stora utmaningar.

4.1 Befolkningen ökar mest kring storstäderna

Hur befolkningen utvecklas i länen har stor betydelse för förutsättningarna på arbetsmarknaden. Enligt befolkningsframskrivningar²⁷ från Statistiska Centralbyrån (SCB) väntas såväl den totala befolkningen som befolkningen i arbetsaktiv ålder (16-65 år) i riket vara 1,6 procent större i slutet av 2025 än i slutet av 2022. Tillväxten är främst koncentrerad till storstadslänen tillsammans med de angränsande länen Uppsala och Halland. I 13 av de 21 länen väntas befolkningen i arbetsaktiv ålder öka under perioden, samtidigt som den minskar i åtta län.

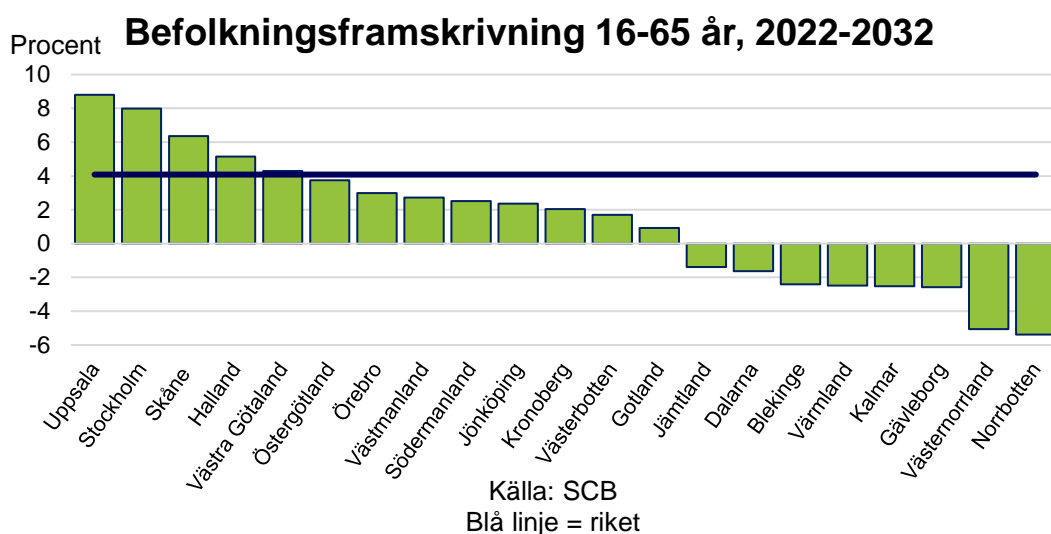

Fram till år 2032 väntas den totala befolkningen öka mer än den i arbetsaktiv ålder, 4,7 procent jämfört med 4,1 procent, vilket innebär att de som arbetar behöver försörja fler. Det leder även till ett ökat behov av vård och omsorg, där arbetsgivarna redan har svårt att rekrytera personal med efterfrågad kompetens för att klara av de behov som finns idag. Tillväxten i såväl den totala befolkningen som i befolkningen i arbetsaktiv ålder väntas även under den här perioden främst ske i storstadslänen och de närliggande länen. Samtidigt väntas flera län, inte minst de i norra Sverige, ha en mindre befolkning i arbetsaktiv ålder 2032 än under 2022. Redan nu har

²⁷ Enligt den senaste befolkningsframskrivningen på regional nivå, som är från 2022.

arbetsgivare i flera av de länen svårt att rekrytera till lediga tjänster, ett problem som riskerar att växa med den förväntade befolkningsminskningen.

Norrbotten och Västerbotten är de län som har högst andel arbetsgivare som upplevt brist vid rekrytering. Trots att Västerbotten förväntas ha en liten ökning av befolkningen i arbetsaktiv ålder bedöms den inte kunna täcka det omfattande behov av arbetskraft som finns i länet. Det pågår ett aktivt arbete i båda länen för att locka arbetskraft till norra Sverige, bland annat genom Arbetsförmedlingens kansli för omvandling och matchning i Skellefteå. För att klara kompetensförsörjningen framöver krävs det att befolkningen i länen ökar mer än vad framskrivningarna förutser. Noterbart är att befolkningsframskrivningarna inte tar hänsyn till exempelvis företagsetableringar och bostadsbyggande.²⁸

4.2 Länens branschammansättning

Utvecklingen av arbetsmarknaden i länen och hur känslig den är för konjunkturförändringar beror till stor del på hur den lokala branschammansättningen ser ut. Att hushållens köpkraft försämrats på grund av inflation och högre räntor har en negativ inverkan på den privata tjänstesektorn, när konsumtion som inte är nödvändig prioriteras ner. I riket arbetar 46 procent inom den privata tjänstesektorn, vilket innebär att det är den bransch som sysselsätter flest. Branschen är större i storstadslänen, där Stockholm är det län med allra högst andel som är sysselsatta inom branschen, 60 procent. Även Skåne och Västra Götaland har höga andelar som arbetar inom privat tjänstesektor, 46 procent respektive 45 procent. Lägst andel sysselsatta inom branschen har Blekinge, där 32 procent av de sysselsatta arbetar inom privat tjänstesektor.

Byggbranschen är särskilt drabbat av räntehöjningarna och byggandet har minskat kraftigt till följd av de högre kostnaderna och den lägre efterfrågan. Det är en förhållandevis liten andel som är sysselsatta inom branschen och det varierar inte

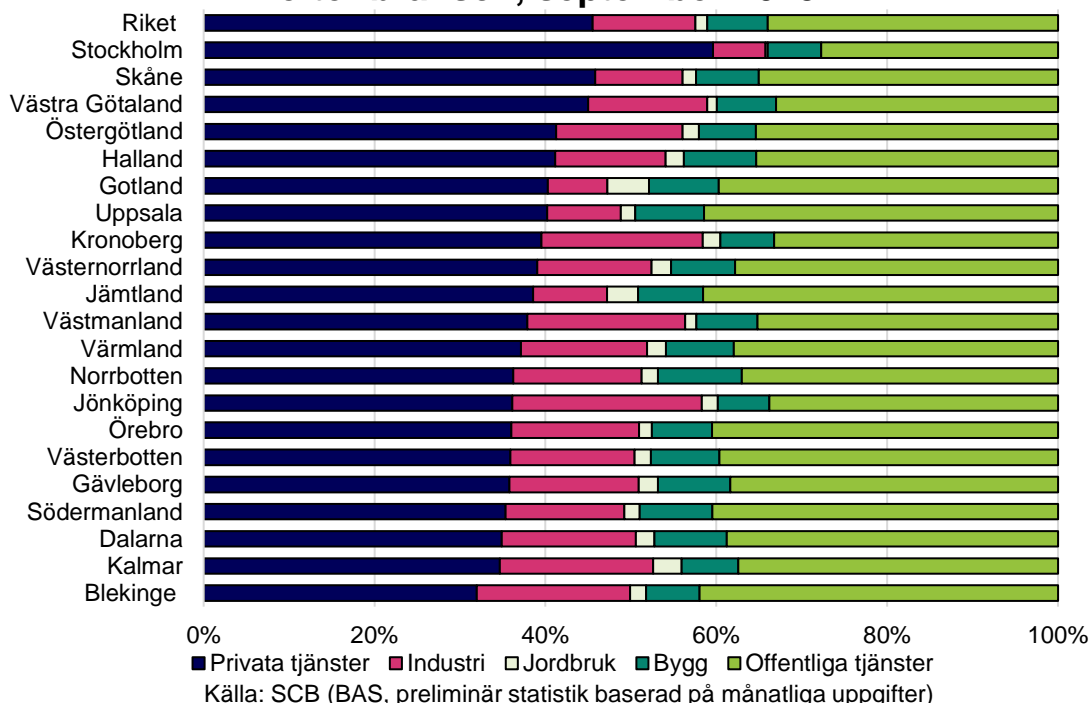
²⁸ Läs mer om hur befolkningsframskrivningarna tas fram i SCB – Sveriges framtida befolkning 2022-2070, Demografiska rapporter 2022:4.

mycket mellan länen. Norrbotten är det län med den högsta andelen sysselsatta inom branschen, tio procent, medan Jönköping är det län med lägst andel, sex procent.

Även inom industrin har efterfrågan sjunkit samtidigt som insatsvarorna blivit dyrare och företagen är mer pessimistiska än normalt enligt Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator. Däremot är de klart mer positiva än företagen inom byggbranschen och privat tjänstesektor vilket kan göra att utvecklingen inom industrin får en viss dämpande effekt på utvecklingen på arbetsmarknaden. Jönköping är det län som har störst andel sysselsatta inom industrin, där arbetar 22 procent inom branschen. Även Kronoberg, Västmanland, Kalmar och Blekinge är län med en förhållandevis hög andel inom industrin. Stockholm är det län med lägst andel som är sysselsatta inom industrin, där det är sex procent.

Drygt en tredjedel av de sysselsatta i riket arbetar inom offentliga tjänster. Branschen är inte lika känslig för konjunkturförändringar då den i hög utsträckning är behovsstyrd och kan därför ha en dämpande effekt på arbetslösheten. Däremot har kostnaderna ökat även för offentliga verksamheter, vilket gjort att många kommuner och regioner har ekonomiska utmaningar som försvagar sysselsättningsutvecklingen trots de stora behoven. Branschen är som störst i Blekinge och Jämtland, där 42 procent arbetar inom offentliga tjänster. I Stockholm återfinns den lägsta andelen sysselsatta inom branschen, vilket är motsvarande 28 procent.^{29,30}

Andel sysselsatta i dagbefolkningen, 16-65 år, efter bransch, september 2023

²⁹ Enligt BAS, preliminär statistik baserad på månatliga uppgifter. Senast tillgängliga data är från september 2023.

³⁰ Se bilaga 1 för andelarna per län i klartext. I uträkningarna har personer som är sysselsatta inom en okänd bransch exkluderats.

5 Utmaningar på arbetsmarknaden

Svensk ekonomi befinner sig i en lågkonjunktur som väntas bestå under hela prognosperioden som sträcker sig till och med 2025. Som en följd av den svagare konjunkturen har arbetslösheten börjat öka. Samtidigt finns det inom flera branscher svårigheter att rekrytera arbetskraft med efterfrågade kompetenser. De stora obalanserna medför att arbetsmarknaden står inför en period med komplexa utmaningar. Utmaningarna skiljer sig åt mellan länen och skillnaderna riskerar att öka under prognosperioden.

5.1 Långtidsarbetslösheten ökar i stora delar av landet

Arbetslösheten har ökat under hösten och i november fanns det fler inskrivna arbetslösa jämfört med ett år tidigare. Långtidsarbetslösheten är fortfarande lägre än för ett år sedan, men den har slutat minska och förväntas öka under prognosperioden. I slutet av 2025 väntas omkring 150 000 av de inskrivna arbetslösa ha varit utan arbete i minst 12 månader, jämfört med 138 000 personer i november 2023. Under prognosperioden väntas nyanställningarna bli färre samtidigt som fler blir arbetslösa, vilket gör att de som redan varit utan arbete under en längre tid får det än svårare att träda in på arbetsmarknaden.

De skillnader i arbetslöshetsnivå som finns mellan länen väntas öka under prognosperioden. Arbetslöshetsnivån väntas öka mest i Skåne, det län där den redan idag är högst. Samtidigt väntas utvecklingen vara starkast med en minskande arbetslöshetsnivå i Norrbotten och Västerbotten, de län där nivån nu är lägst.

I län där arbetslöshetsnivån ökar mest blir det särskilt utmanande att motverka att fler fastnar i längre tider utan arbete. För att motverka att inflödet i långtidsarbetslöshet ökar i de länen är det avgörande att de som blir arbetslösa snabbt får rätt insats och kan komma tillbaka i arbete. I län som redan idag har många som varit arbetslösa under lång tid, i synnerhet om de varit utan arbete i mer än två år, får särskilt stora utmaningar med att motverka att långtidsarbetslösheten ökar och biter sig fast på en högre nivå.

Antalet långtidsarbetslösa som andel av arbetskraften är högst i Södermanland, Gävleborg och Skåne. Det är även i de länen som den totala arbetslöshetsnivån är högst. Södermanland och Gävleborg har också högst andel av arbetskraften som varit utan arbete under minst två år. Långtidsarbetslösheten är generellt högre i Mellansverige och delar av södra Sverige, medan den är lägre i norra Sverige. I flertalet län i Mellansverige är det fler som varit utan arbete i 24 månader nu jämfört med innan pandemin. Det gäller bland annat i Stockholm och Uppsala som hör till de län där antalet inskrivna arbetslösa väntas öka mest under prognosperioden.

Arbetsförmedlingen har ett regeringsuppdrag att minska långtidsarbetslösheten genom att förstärka stödet till personer som är långtidsarbetslösa, särskilt i områden

med socioekonomiska utmaningar³¹. Bland de inskrivna arbetslösa som varit utan arbete under en lång period är det många som saknar de kompetenser som arbetsgivarna efterfrågar. Det är därför viktigt att vägleda och motivera fler till utbildning som leder till arbete, inte minst i län med en stor andel långtidsarbetslösa. För många av de som varit utan arbete en lång tid är även subventionerade anställningar en insats som kan föra dem närmre arbetsmarknaden.³² Arbetet med att motverka långtidsarbetslöshet är komplext, resurskrävande och handlar i stor utsträckning om att sätta in rätt insats i rätt tid. Det är därför centralt att Arbetsförmedlingen ges förutsättningar för att ha beredskap för en större ökning av antalet arbetslösa än vad som bedöms i denna prognos.³³

5.2 Fortsatta rekryteringsproblem, särskilt i norra Sverige

Under de senaste åren har den upplevda bristen på arbetskraft med efterfrågade kompetensen varit hög enligt Arbetsförmedlingens undersökningar. Detta gäller i såväl privat som offentlig sektor. I de senaste undersökningarna har det skett en minskning av andelen arbetsgivare som anger att de upplevt brist på arbetskraft, men andelen är fortsatt på en nivå över det historiska genomsnittet och indikerar att det finns stora utmaningar för arbetsgivare att hitta efterfrågade kompetenser. Svårigheterna att rekrytera kan medföra att arbetsgivare i högre utsträckning väljer att behålla personal i den mån de har möjlighet, vilket väntas mildra uppgången av arbetslösheten under det kommande året. Hur hög andel av arbetsgivarna som upplever brist varierar dock mellan länen. I Västmanland och Skåne var det färre än 30 procent av arbetsgivarna som upplevt brist på arbetskraft under det senaste halvåret, samtidigt som nästan sex av tio arbetsgivare i Norrbotten och nästan hälften i Västerbotten angav att de upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering.³⁴

Även om det finns märkbara regionala skillnader i hur stor andel av arbetsgivarna som upplevt brist på arbetskraft så finns det också likheter. I många fall är det samma typ av kompetenser som efterfrågas i flertalet län. Under de senaste åren är det främst i norra Sverige som stora industrisatsningar gjorts, men liknande investeringar har även genomförts i andra delar av landet, om än i en annan storleksordning. Det innebär att det kommer efterfrågas liknande kompetenser i flertalet län. Efterfrågas likvärdig kompetens i stora delar av landet kan det bli ännu svårare att motivera till en längre flytt inom landet. Industrin är en av de branscher som redan idag har svårt att rekrytera efterfrågade kompetenser och situationen kan bli svårare när konkurrensen om den utbildade arbetskraften ökar.

Befolkningen i arbetsaktiv ålder väntas minska i Norrbotten, som också är det län där det enligt Arbetsförmedlingens undersökning varit störst rekryteringsproblem. I Västerbotten väntas en liten befolkningsökning, men den räcker inte för att tillgodose de behov av arbetskraft som finns i länet. För att de stora industrisatsningarna i

³¹ Uppdrag till Arbetsförmedlingen att minska långtidsarbetslösheten. A2022/00330

³² Se exempelvis rapporten *Arbetsmarknadsetablering av nyanlända lågutbildade flyktingar*, IFAU 2020:21

³³ Läs mer om utmaningen att minska långtidsarbetslösheten i *Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2023*, Arbetsförmedlingen analys 2023:14

³⁴ Bristtalen avser arbetsgivare i både privat och offentlig sektor. Resultaten finns uppdelat per sektor i kapitel 1.3.

regionen ska kunna realiseras fullt ut krävs att arbetskraften ökar, antingen genom ett ökat arbetskraftsdeltagande i regionen eller en inflyttning från andra delar av Sverige eller andra länder. Att öka inflyttningen är emellertid en komplex uppgift där det krävs mer än bara ett arbete för att motivera personer till att flytta. För att flytta till en ny plats krävs såväl ett lämpligt boende som en fungerade samhällsstruktur med tillgång till exempelvis vård och skola.

Arbetsförmedlingen införde år 2022 ett kansli för omvandling och matchning i Skellefteå som har en central roll i arbetet med omställningen i Norrbotten och Västerbotten. Kansliet arbetar för att främja den yrkesmässiga och geografiska rörligheten bland arbetssökande. Detta kan underlätta matchningen och förbättra kompetensförsörjningen för arbetsgivare som har svårt att hitta personal både inom offentlig och privat sektor. Nya arbetsmetoder testas och bland annat har insatsen ”Provjobba och provbo” genomförts där arbetssökande från Södermanland under sommaren blev erbjudna boende och ett arbete inom kommunal sektor. Kansliet arbetar även med arbetssökande från andra EU-länder och undersöker vad som krävs för att få utländsk arbetskraft att söka sig till norra Sverige.³⁵

Särskilt svårt att rekrytera har arbetsgivarna i offentlig sektor, såväl i riket som i norra Sverige. I Norrbotten och Jämtland var det fler än sju av tio av arbetsgivarna som uppgav att de upplevt brist vid rekrytering och i Västerbotten var det omkring två tredjedelar. När efterfrågan på arbetskraft är hög inom många sektorer finns det större möjligheter att byta jobb och testa att arbeta inom exempelvis den växande industrin som i många fall kan locka med bättre löner och villkor. Vidare är det svårt att motivera arbetskraft att flytta för att arbeta inom yrken som det redan finns stort behov av där de bor. Inom de yrkena är det därför inte troligt att ökade flyttströmmar inom landet är lösningen, utan i stället behöver yrkena göras mer attraktiva genom exempelvis bättre arbetsvillkor för att både locka till sig och behålla befintlig personal.

För att motverka kompetensbristen krävs att fler utbildar sig till de yrken som har hög efterfrågan. Det krävs också att arbetsgivare blir mer flexibla och möjliggör långsiktig kompetensutveckling för sin befintliga personal men också för de som rekryteras. Det kan både öka deras kompetens på kort sikt och göra arbetsplatser mer attraktiva för att behålla personal och klara den framtida kompetensförsörjningen.

³⁵ *Kompetensförsörjning, arbetsgivarkontakter och arbetsinriktade insatser – återrapport 13 oktober 2023.* Arbetsförmedlingen Af-2023/0025 6765.

6 Bilagor

6.1 Bilaga 1. Tabeller

Arbetslöshet, andel av den registerbaserade arbetskraften, kvartal 3 2023

Län	Totalt 16–65 år	Kvi- nnor	Män	Unga 18–24 år	Äldre 55–65 år	Inrikes födda	Utrikes födda	Utbildning		
								Högst förgym- nasial	Gym- nasial	Efter- gym- nasial
Stockholm	6,3%	6,5%	6,0%	6,9%	7,0%	3,6%	12,1%	17,9%	5,8%	4,7%
Uppsala	5,9%	5,9%	6,0%	7,4%	5,2%	3,3%	14,9%	19,8%	4,9%	4,0%
Södermanland	8,4%	8,7%	8,2%	11,2%	7,3%	4,3%	21,2%	26,8%	5,9%	5,0%
Östergötland	6,6%	6,6%	6,6%	8,4%	6,3%	3,5%	18,7%	22,9%	5,2%	3,9%
Jönköping	5,2%	5,5%	5,0%	7,0%	4,4%	2,7%	13,8%	15,7%	3,9%	3,4%
Kronoberg	7,0%	7,3%	6,7%	9,1%	5,9%	3,3%	17,9%	23,3%	4,9%	4,7%
Kalmar	5,7%	5,7%	5,6%	8,0%	4,9%	3,4%	16,1%	17,6%	4,2%	3,8%
Gotland	3,9%	3,7%	4,1%	5,5%	3,4%	3,1%	11,5%	11,7%	3,0%	3,0%
Blekinge	7,1%	7,2%	6,9%	9,9%	6,4%	4,4%	20,0%	24,0%	5,6%	4,6%
Skåne	8,5%	8,6%	8,5%	10,4%	7,8%	4,7%	18,8%	25,1%	7,2%	5,8%
Halland	4,8%	4,8%	4,8%	5,6%	4,7%	2,7%	14,3%	14,3%	3,8%	3,4%
Västra Götaland	5,6%	5,7%	5,5%	6,7%	5,3%	3,2%	13,6%	17,1%	4,6%	3,9%
Värmland	5,9%	5,6%	6,1%	8,0%	5,0%	3,7%	18,0%	20,4%	4,6%	3,9%
Örebro	6,5%	6,5%	6,6%	7,2%	5,8%	3,6%	18,1%	22,5%	5,1%	3,8%
Västmanland	7,5%	8,0%	7,1%	9,8%	6,8%	4,0%	17,9%	25,0%	5,6%	4,5%
Dalarna	5,4%	5,3%	5,5%	6,9%	4,4%	3,1%	18,3%	19,4%	3,7%	3,3%
Gävleborg	8,1%	8,3%	8,0%	12,2%	6,8%	5,0%	23,4%	26,4%	6,0%	4,6%
Västernorrland	5,8%	5,7%	5,8%	8,5%	5,1%	3,9%	17,6%	19,6%	4,5%	3,7%
Jämtland	4,3%	4,0%	4,6%	6,8%	3,5%	3,1%	13,2%	15,0%	3,4%	2,9%
Västerbotten	3,7%	3,6%	3,8%	5,3%	3,2%	2,7%	10,2%	13,4%	3,3%	2,5%
Norrbottn	4,0%	3,8%	4,2%	5,2%	3,8%	3,0%	10,4%	13,7%	3,3%	2,8%
Riket	6,3%	6,4%	6,2%	7,8%	6,0%	3,6%	15,1%	19,9%	5,2%	4,3%

Källa: Arbetsförmedlingen, SCB (RAMS)

Andel av totalt antal arbetslösa 16–65 år efter tid utan arbete, kvartal 3 2022 och 2023

Län	2022, kvartal 3			2023, kvartal 3		
	0–12 mån	12–24 mån	24 mån+	0–12 mån	12–24 mån	24 mån+
Stockholm	53%	19%	28%	60%	16%	24%
Uppsala	54%	19%	26%	58%	18%	24%
Södermanland	48%	19%	33%	51%	17%	31%
Östergötland	51%	18%	32%	55%	17%	29%
Jönköping	58%	17%	25%	64%	16%	20%
Kronoberg	47%	19%	34%	54%	16%	30%
Kalmar	54%	17%	29%	59%	17%	24%
Gotland	61%	17%	22%	63%	17%	20%
Blekinge	51%	17%	32%	53%	18%	29%
Skåne	53%	18%	28%	58%	17%	24%
Halland	55%	17%	28%	61%	16%	23%
Västra Götaland	55%	17%	28%	61%	16%	23%
Värmland	50%	21%	29%	54%	17%	30%
Örebro	51%	18%	31%	56%	17%	27%
Västmanland	51%	18%	31%	55%	17%	28%
Dalarna	53%	19%	28%	55%	19%	26%
Gävleborg	52%	18%	29%	55%	18%	27%
Västernorrland	51%	18%	31%	55%	16%	29%
Jämtland	64%	17%	19%	69%	14%	16%
Västerbotten	59%	18%	23%	63%	16%	21%
Norrbotten	59%	17%	24%	63%	16%	21%
Riket	53%	18%	29%	58%	17%	25%

Källa: Arbetsförmedlingen

Andel sysselsatta per bransch, sysselsatta 16–65 år, september 2023

Län	Jord- och skogsbruk	Bygg	Industri	Privata tjänster	Offentliga tjänster
Stockholm	0,3%	6,3%	6,2%	59,6%	27,7%
Uppsala	1,7%	8,0%	8,6%	40,2%	41,4%
Södermanland	1,8%	8,5%	13,9%	35,3%	40,5%
Östergötland	1,9%	6,7%	14,8%	41,3%	35,4%
Jönköping	1,9%	6,0%	22,2%	36,1%	33,8%
Kronoberg	2,1%	6,3%	18,9%	39,5%	33,2%
Kalmar	3,3%	6,6%	18,0%	34,7%	37,4%
Gotland	4,9%	8,2%	7,0%	40,3%	39,7%
Blekinge	1,9%	6,3%	18,0%	32,0%	42,0%
Skåne	1,6%	7,3%	10,2%	45,8%	35,0%
Halland	2,1%	8,5%	12,9%	41,1%	35,3%
Västra Götaland	1,1%	6,9%	13,9%	45,0%	33,0%
Värmland	2,2%	8,0%	14,8%	37,1%	37,9%
Örebro	1,5%	7,1%	15,0%	36,0%	40,5%
Västmanland	1,3%	7,2%	18,5%	37,9%	35,2%
Dalarna	2,2%	8,5%	15,7%	34,9%	38,8%
Gävleborg	2,3%	8,4%	15,1%	35,8%	38,4%
Västernorrland	2,3%	7,5%	13,4%	39,0%	37,8%
Jämtland	3,6%	7,6%	8,7%	38,5%	41,5%
Västerbotten	1,9%	8,0%	14,5%	35,9%	39,6%
Norrbottn	1,9%	9,8%	15,0%	36,2%	37,0%
Riket	1,4%	7,1%	12,0%	45,5%	34,0%

Källa: SCB (BAS preliminär statistik baserad på månatliga uppgifter)

Arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsgrad, 16-64 år, 2021-2022

Län	Arbetskraftsdeltagande		Sysselsättningsgrad	
	2021	2022	2021	2022
Stockholm	81,1%	81,7%	76,9%	78,2%
Uppsala	79,2%	79,5%	75,3%	76,1%
Södermanland	81,3%	81,7%	74,7%	76,0%
Östergötland	80,3%	80,7%	75,5%	76,6%
Jönköping	83,3%	83,6%	79,4%	80,3%
Kronoberg	81,7%	81,8%	76,6%	77,5%
Kalmar	81,9%	82,1%	77,7%	78,6%
Gotland	81,0%	81,2%	77,8%	78,5%
Blekinge	81,1%	81,2%	75,5%	76,5%
Skåne	79,5%	79,7%	73,8%	74,8%
Halland	83,7%	84,1%	80,1%	81,1%
Västra Götaland	81,5%	82,1%	77,4%	78,6%
Värmland	80,6%	81,3%	76,3%	77,8%
Örebro	80,6%	81,2%	75,7%	77,2%
Västmanland	81,4%	81,8%	75,4%	76,8%
Dalarna	81,9%	82,5%	77,8%	79,0%
Gävleborg	82,1%	82,4%	76,1%	77,0%
Västernorrland	82,1%	82,6%	77,3%	78,7%
Jämtland	83,2%	83,9%	79,8%	81,1%
Västerbotten	80,6%	81,5%	77,7%	79,1%
Norrbotten	82,3%	82,9%	79,0%	80,4%
Riket	81,1%	81,6%	76,6%	77,8%

Källa: SCB (BAS, Årligt register)

6.2 Bilaga 2. Arbetsförmedlingens prognoser

Syfte

Arbetsförmedlingens prognosarbete har som huvudsyfte att ge kunskap om läget och framtidsutsikterna på arbetsmarknaden. Det ska på så sätt stödja arbetet med att vägleda arbetssökande mot utbildning eller matcha dem mot arbetsgivarnas rekryteringsbehov. Prognosresultaten är också ett viktigt underlag för att planera Arbetsförmedlingens verksamhet. Det övergripande syftet är att bidra till att skapa goda förutsättningar för en välfungerande arbetsmarknad.

Ny insamlingsmetod sedan 2020

Arbetsförmedlingen genomgår stora förändringar till följd av myndighetens förändrade uppdrag i samband med reformeringen. Arbetsförmedlingen genomförde som en följd av det en ny insamlingsmetod för undersökningarna från och med våren 2020. Myndigheten har gått från den tidigare metoden där arbetsförmedlare intervjuade arbetsgivare till att i stället, med hjälp av Statistiska centralbyrån (SCB), skicka ut webbenkäter till arbetsställen. Prognosundersökningens svarsfrekvens var betydligt högre när den baserades på en intervjuundersökning, då den uppgick till runt 80 procent. Svarsfrekvenserna sjönk drastiskt i och med den nya insamlingsmetoden och resultaten sedan 2020 är därför behäftade med större osäkerhet.

Metod och undersökningens genomförande

Arbetsförmedlingens prognoser baseras på webbenkäter som skickats till ett stort antal privata och offentliga arbetsgivare. Frågorna handlar bland annat om arbetsgivarnas bedömning om efterfrågan på deras varor och tjänster. Vidare ställs frågor om företagets kapacitetsutnyttjande, antal anställda, rekryteringsbehov, arbetskraftsbrist samt löneutveckling. På motsvarande sätt får de offentliga arbetsgivarna frågor om utvecklingen av sin verksamhet samt om eventuell övertalighet. Uppgifterna inhämtas under sekretesskydd enligt SFS 2009:400 (Offentlighets- och sekretesslagen) 28 kap 12§. Arbetsgivarna har ingen juridiskt bindande skyldighet att delta i Arbetsförmedlingens undersökning. Enkätresultaten är grundläggande för prognosarbetet.

Urvalsdesign

Underlaget utgörs av Statistiska centralbyråns (SCB:s) företagsdatabas (FDB), där ramobjektet är aktiva arbetsställen enligt SAMU-systemets novembermätning med minst fem anställda. Urvalet används till två prognosomgångar. Urvalet är uppdelat i privata och offentliga arbetsgivare och totalt dras cirka 14 000 respektive 2 500 arbetsställen.³⁶ Det privata urvalet är stratifierat utifrån 21 regioner, fem storleksklasser och nio grupper för näringsgrenar, enligt tabellen nedan. Det ger totalt 945 möjliga stratum. Urvalet av offentliga arbetsgivare är stratifierat utifrån sex

³⁶ Fram till hösten 2020 har det offentliga urvalet totalundersökts med utgångspunkt i Arbetsförmedlingens kartläggning av den offentliga verksamheten i Sveriges regioner och kommuner. Därefter har det offentliga urvalet dragits enligt liknande urvalsdesign som gäller för det privata urvalet.

storleksklasser och 21 regioner, vilket ger totalt 126 möjliga stratum. I varje stratum dras ett obundet slumpmässigt urval (OSU) med Neyman-allokering utifrån antalet anställda.

Näringsgrenstratifiering	SNI 2007
Jord- och skogsbruk (A)	1-03
Industri (B-E)	05-33, 35-39
Byggverksamhet (F)	41-43
Handel (G)	45-47
Transport (H)	49-53
Hotell och restaurang, personliga och kulturella tjänster (I, R och S)	55-56, 90-96
Information och kommunikation (J)	58-63
Finansiell verksamhet och företagstjänster (K-N)	64-82
Utbildning samt vård och omsorg och sociala tjänster (P och Q)	85-88

Svarsfrekvenser

I den aktuella undersökningen samlades svaren in mellan 30 september och 27 oktober 2023. Svarsfrekvensen uppgick till 30,7 procent i urvalet av privata arbetsgivare och 31,2 procent i urvalet av offentliga arbetsgivare.

6.3 Bilaga 3. Om Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik

Uppgifterna om inskrivna arbetssökande i Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik hämtas ur det operativa förmedlingssystemet. Statistiken över arbetssökande är uppdelad på olika sökandekategorier. Uppgifterna om anmälda platser omfattar rekryteringsbehov som arbetsgivare anmält direkt till Arbetsförmedlingen, främst via självservicesystemet Annonsera Direkt eller som direktöverförda platser. Varselstatistiken avser de driftsinskränkningar som omfattas av Lag (1974:13) om vissa anställningsfrämjande åtgärder, den så kallade främjandelagen.

Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik ska inte förväxlas med den officiella arbetsmarknadsstatistiken som tillhandahålls av Statistiska centralbyrån (SCB). SCB:s uppgifter om bland annat sysselsättning, arbetslöshet och arbetskraften utgår från månatliga arbetskraftsundersökningar (AKU). Vid jämförelser med statistik från andra länder ska alltid SCB:s officiella arbetsmarknadsstatistik användas. Till följd av olika definitioner och metoder för uppgiftsinsamling redovisar AKU och Arbetsförmedlingens registerbaserade verksamhetsstatistik inte samma antal eller andel arbetslösa. Alla som redovisas som arbetslösa i AKU är inte inskrivna på Arbetsförmedlingen och alla som är inskrivna på Arbetsförmedlingen är inte arbetslösa i AKU. SCB har publicerat flera studier som jämför nivå och sammansättning av arbetslösheten enligt respektive källa.³⁷

I denna rapport är analyser och beskrivningar av utvecklingen för arbetssökande som är inskrivna på Arbetsförmedlingen baserade på delgruppen *inskrivna arbetslösa*. Denna grupp utgörs av summan av antalet öppet arbetslösa och antalet sökande i program med aktivitetsstöd. Gruppen inskrivna arbetslösa innehåller de kategorier av arbetssökande som bäst illustrerar den konjunkturrelaterade utvecklingen på arbetsmarknaden.

- *Öppet arbetslösa* är arbetssökande är inskrivna på en arbetsförmedling, är utan arbete, som aktivt söker och omgående kan tillträda ett arbete samt inte deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program.
- *Sökande i program med aktivitetsstöd* deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program där aktivitetsstöd är den sammanfattande benämningen på den ersättning som deltagarna i programmen erhåller.

Inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden

Inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden innefattar följande grupper:

- Inskrivna arbetslösa med högst förgymnasial utbildning
- Inskrivna arbetslösa med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

³⁷ Se exempelvis "Arbetslös – inte samma sak hos SCB och Arbetsförmedlingen", december 2018.

- Inskrivna arbetslösa som är utomeuropeiskt födda
- Inskrivna arbetslösa i åldrarna 55–65 år

Det är viktigt att understryka att de individuella förutsättningarna skiljer sig åt inom gruppen med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden. Att tillhöra en eller flera av delgrupperna behöver alltså inte för den enskilde innebära att man har svårt att finna ett arbete. Detta även om gruppen som helhet har en svagare konkurrensförmåga på arbetsmarknaden jämfört med personer som inte tillhör någon av delgrupperna.

Registerbaserad arbetskraft bas för den relativa arbetslösheten

I Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik används en registerbaserad arbetskraft som bas för redovisningen av den relativa arbetslösheten. I den officiella arbetslöshetsstatistiken från SCB relateras däremot arbetslösheten till arbetskraften enligt AKU. SCB:s uppgifter om arbetskraftens storlek har nackdelen att de inte är möjliga att bryta ner på lokal nivå eller på mindre grupper av arbetssökande. Därmed har Arbetsförmedlingen valt att redovisa inskrivna arbetslösa som andel av den registerbaserade arbetskraften.

Den registerbaserade arbetskraften består av två delar:

- Den förvärvsarbetande nattbefolkningen (enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS) som består av alla som bor i en kommun och som jobbar i kommunen eller som pendlar till ett jobb i en annan kommun.
- Inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen, det vill säga summan av öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd.

Uppgiften om antalet förvärvsarbetande avser november månad senast tillgängligt år, medan uppgiften om antalet arbetssökande uppdateras varje månad.

Från och med januari 2024 kommer den registerbaserade arbetskraften baseras på BAS, Befolkningens arbetsmarknadsstatus, från SCB. Prognostalen i denna rapport är dock baserade på Rams.

6.4 Bilaga 4. Förteckningar över fördjupningar

Hösten 2023

- Starka samband mellan arbetslöshetsnivå, långtidsarbetslöshet och andel inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga

Våren 2023

- Återöppnade regementen bidrar till ökad sysselsättning

Hösten 2022

- Högre årsgenomsnitt 2024 trots minskande arbetslöshet
- Demografins påverkan på länens arbetslöshetsnivå

Våren 2022

- Historiskt låg arbetslöshet i flera län
- Långsam återhämtning i Uppsala län

Hösten 2021

- Arbetslösa utan arbete i mer än två år
- Arbetslösheten har dröjt sig kvar i storstadsområden

Våren 2021

- Arbetsmarknaden i gränsområden hårt drabbad
- Ökad efterfrågan på arbetskraft i norra Sverige

Rapporten *Regionala utsikter* publiceras två gånger per år och är en del av Arbetsförmedlingens prognosverksamhet.

På vår webbplats arbetsformedlingen.se/prognoser finns alla våra prognoser samt mer information om vårt prognosarbete.

På vår webbplats finns också *Hitta yrkesprognoser*.

Där beskrivs jobbmöjligheterna på kort och på lång sikt för närmare 200 olika yrken.

På vår webbplats finns även *Hitta yrken* som innehåller detaljerade beskrivningar av ett stort antal yrken.

Arbetsförmedlingen
113 99 Stockholm
Telefon 0771-60 00 00
www.arbetsformedlingen.se